

“CÂU CHUYỆN CỦA NHỮNG CÁ NHÂN DÁM DẪN ĐẦU”

HÀNH TRÌNH CHEVENING

— VIỆT NAM 2017-2018 —

Các nhận định và quan điểm trong cuốn sách này thuộc về các cá nhân trong bài và không phản ánh ý kiến của Bộ Ngoại Giao Vương Quốc Anh (FCO), các tổ chức liên quan hay bất kỳ đơn vị trao học bổng nào. Để biết thêm các thông tin cập nhật nhất về quy trình đăng ký học bổng Chevening, vui lòng tham khảo thông tin tại: www.chevening.org

“CÂU CHUYỆN CỦA NHỮNG CÁ NHÂN DÁM DẪN ĐẦU”

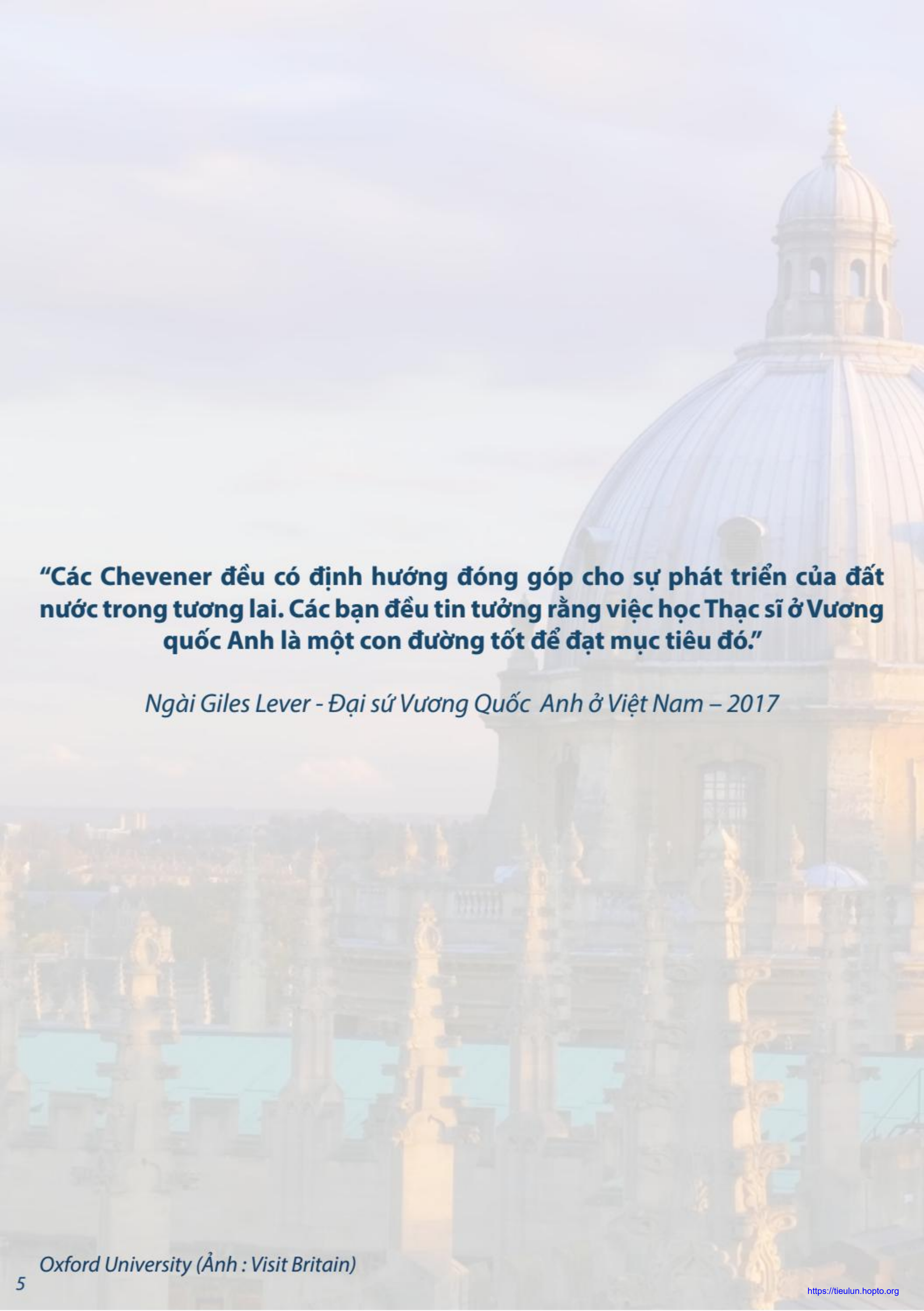
HÀNH TRÌNH CHEVENING

VIỆT NAM 2017-2018

#IAMCHEVENING

“Các Chevener đều có định hướng đóng góp cho sự phát triển của đất nước trong tương lai. Các bạn đều tin tưởng rằng việc học Thạc sĩ ở Vương quốc Anh là một con đường tốt để đạt mục tiêu đó.”

Ngài Giles Lever - Đại sứ Vương Quốc Anh ở Việt Nam – 2017

MỤC LỤC

Lời mở đầu – Mai Thu Hà	7
I. Hành trình nghề nghiệp	
1. Tài chính: Con đường cuốn hút kỳ lạ - <i>Trần Hà Dung</i>	13
2. “Tại sao bạn chọn ngành này?” – <i>Trương Mỹ Linh</i>	19
3. Đôi điều về đam mê – <i>Nguyễn Xuân Mẫn</i>	25
4. Bốn năm từ một người làm tổ chức Phi chính phủ đến Chủ nhiệm IPP IELTS Saigon – <i>Nguyễn Thanh Nguyệt Minh</i>	31
6. Thư gửi Chris – <i>Đỗ Thị Hiền</i>	37
5. Như cánh chim nhớ bầu trời, tôi lại thêm tự do – <i>Nguyễn Văn Biên</i>	47
II. Hành trình trải nghiệm	
7. Du lịch: Biến trải nghiệm thành kiến thức và niềm tự hào dân tộc - <i>Ngô Minh Quân</i>	57
8. Các bạn là ngọn lá của cội nguồn văn hóa Việt - <i>Phan Khánh Hà</i>	63
9. Tiếng hát trong trại tị nạn – <i>Tôn Nữ Tường Vy</i>	71
III. Hành trình Chevening	
10. “Con gái có thì”: Khi nào là muộn để du học? – <i>Phạm Thu Hà</i>	83
11. Chevening: Hành trình cùng những người bạn - <i>Tô Lê Ánh Nguyệt</i>	91
12. Kinh nghiệm viết bài luận Chevening – <i>Nguyễn Lê Vân Phương</i>	97
13. Kinh nghiệm phỏng vấn học bổng Chevening – <i>Trần Ngọc Linh Tâm</i>	103
14. Chevening : Nếu bạn muốn, bạn sẽ làm được – <i>Lê Đức Quý</i>	107
Danh sách Chevenier 2017-2018	113

#IAMCHEVENING

Chị Thu Hà công tác tại Đại sứ quán Anh (Ảnh : Mai Thu Hà)

CHEVENING - HÀNH TRÌNH CHÚ KHÔNG PHẢI ĐÍCH ĐẾN

MAI THU HÀ

Cán bộ phụ trách Học bổng Chevening, Đại sứ quán Vương quốc Anh

Một vài người đến với Chevening như một “cơ duyên”, tình cờ như một sự sắp đặt của số phận.

Đa số Cheveners có chặng đường chông gai hơn: nỗ lực tìm tòi, học hỏi, trải nghiệm, hoàn thiện bản thân và làm tốt hơn sau từng lần ứng tuyển tới khi thành công.

Và hẳn là còn hàng ngàn bạn khác vẫn đang quyết tâm từng ngày hướng tới mục tiêu trở thành Cheveners.

Nhưng dù thuộc nhóm nào, họ đều có một đặc điểm chung là đam mê trải nghiệm, hòa mình với thế giới, với mong muốn tạo ra thay đổi tích cực cho xã hội.

Gần hai năm gần bó, khoảng thời gian chưa dài, nhưng đã đủ để tôi yêu Chevening biết nhường nào. Không chỉ đài thọ toàn bộ chi phí cho một năm học Thạc sĩ tại Vương quốc Anh, học bổng còn mang tới cho các bạn cơ hội giao lưu với mạng lưới hơn 48.000 cựu sinh Chevening xuất sắc toàn cầu, cơ hội tìm hiểu về con người, lịch sử, danh thắng và văn hóa của Anh quốc cùng rất nhiều những buổi thảo luận chuyên đề khác.

Tiếp xúc với các cựu sinh Chevening đã đi và trở về, tôi thấy được Chevening đã

giúp các bạn thay đổi, phát triển bản thân cũng như sự nghiệp như thế nào. Từ đó, tôi luôn trăn trở và nỗ lực để làm sao cho Chevening đến được với nhiều người Việt Nam hơn, có càng nhiều ứng viên phù hợp ứng tuyển cho học bổng danh giá này. Chúng tôi đã hì hụi tổng hợp thông tin về Chevening thành dạng biểu đồ thông tin (infographic), tổ chức buổi chia sẻ thông tin trực tiếp về Chevening tại nhiều tỉnh thành trên dải đất hình chữ S, hay giao lưu trực tuyến giải đáp thắc mắc từ xa.

Nhưng đâu đó vẫn còn những thông tin chưa chính xác về học bổng: Chevening chỉ dành cho khối nhà nước, Chevening chỉ có một số ngành ưu tiên, phải đạt học lực giỏi mới được ứng tuyển, và rất nhiều những hiểu lầm khác nữa...

Cuốn sách “Hành trình Chevening” các bạn đang cầm trên tay với những câu chuyện rất chân thực của nhóm Cheveners Việt Nam 2017-2018 sẽ là câu trả lời tuyệt vời nhất. Ở đó có rất nhiều người không làm trong khối nhà nước, có nhiều người học những ngành rất mới, vốn không phải là những ngành “truyền thống” của Chevening trong 20 năm qua.

Ở từng chặng đường đến với Chevening được chia sẻ, các bạn sẽ thấy rằng Chev-

ener là những con người rất thực trong cuộc đời này. Họ đã trải qua những biến cố gia đình, phải giải quyết những món nợ khi tuổi đời còn rất trẻ. Bạn cũng sẽ bắt gặp những con người đầy nhiệt huyết khởi nghiệp xây dựng quê hương tại vùng đất Tây Nguyên đầy nắng gió, hay bất chấp nhiều rào cản để triển khai dự án giúp đỡ cộng đồng người Khmer tại quê nhà vùng Tây Nam Bộ.

Bạn cũng sẽ thấy những người bạn tuy tuổi đời còn rất trẻ, nhưng đã quan sát thấy nhiều vấn đề tồn đọng trong lĩnh vực mình đam mê, đặt ra nhiều câu hỏi và quyết tâm đi học mở rộng tầm mắt. Sau này quay về giải đáp những câu hỏi còn bỏ ngỏ đó.

Cuối cùng, Chevening không phải là đích đến. Đó là một hành trình - một hành trình đòi hỏi nhiều nỗ lực, nhiều quyết tâm hoàn thiện và chứng tỏ bản thân trước khi lên đường đi học. Và hành trình đó sẽ vẫn tiếp diễn không ngừng, kể cả khi trở lại quê hương.

Cám ơn các bạn Chevenier 2017-2018 về sáng kiến tuyệt vời này. Cuốn sách với những chia sẻ rất chân thực về chặng đường tới Chevening này chắc chắn sẽ truyền cảm hứng và lan tỏa tới những con người cũng đang khát khao tri thức, khao khát trải nghiệm và mong mỗi mang đến những đóng góp tích cực cho xã hội. Đó có thể chính là BẠN?

Chevening - It could be YOU.

Hà Nội, 01/10/2017

Stonehenge (Ảnh : Visit Britain)

An aerial photograph of San Francisco, California, taken during the "golden hour" of sunset. The Transamerica Pyramid is the most prominent building on the left side of the frame. The city's dense urban landscape is visible, with numerous other skyscrapers and buildings. The sky is a mix of orange, yellow, and light blue, with some clouds. The overall atmosphere is serene and majestic.

I. HÀNH TRÌNH NGHỀ NGHIỆP

TÀI CHÍNH - CON ĐƯỜNG LÔI CUỐN KỲ LẠ

TRẦN HÀ DUNG

Quantitative Finance MSc, University of Strathclyde

Điều đặc biệt về tôi: Yêu khoa học, thích hát hò viễn vông và mê phim hoạt hình Disney

Châm ngôn: "Just keep swimming" (Dory trong phim 'Đi tìm Nemo')

Những con số

Từ bé tôi đã rất thích toán. Cái môn tưởng như khô khan đó lại có sức cuốn hút kì lạ với tôi, khiến tôi có thể ngồi vào bàn học ngay khi mới đi học về. Trong suốt 12 năm đèn sách, tôi đã luôn cố gắng làm con ngoan trò giỏi, học tốt đều các môn như bố mẹ kì vọng. Lúc đó tôi không biết hướng nghiệp là gì, càng không ý thức được sự gần gũi, tính ứng dụng cao của toán để hun đúc niềm yêu thích của bản thân. Cuối cùng tôi thi vào Đại học Ngoại thương Hà Nội, khoa Quản trị Kinh doanh với một ý nghĩ rất đơn giản – ừ vì sinh viên trường đó năng động, học khoa đó sau này dễ học lên cao và xin học bổng du học hơn.

Dù đã kết thúc bốn năm đại học, tôi vẫn chỉ biết mình thích làm việc với những

con số. Nhưng cụ thể đó là việc gì, yêu cầu ra sao, vai trò thế nào thì vẫn mông lung. Tôi thi đậu chương trình Quản trị viên Tập sự của công ty bảo hiểm nhân thọ Prudential khi mới tốt nghiệp, và chọn Định phí Bảo hiểm (Actuary) là

"Tôi vui khi nhận thấy bản thân tiến bộ hàng ngày, có thể làm việc một cách độc lập, học cách tư duy vấn đề dưới các góc nhìn khác nhau, của một khách hàng, một cổ đông hay một người điều tiết thị trường tài chính."

bộ phận làm việc đầu tiên. Công việc của một Actuary đòi hỏi niềm say mê và khả năng về toán, xác suất cũng như kiến thức tài chính, nhằm đề ra mức phí cho các sản phẩm bảo hiểm nhân thọ, cũng như quản trị rủi ro tài chính của công ty. Những tháng làm việc đầu tiên khiến tôi bị sốc dù trước đó tôi cũng có khoảng thời gian thực tập kiểm toán tại PwC. Sao mà có quá nhiều số vậy nè, file Excel nào cũng mấy chục tab, công thức cả mấy dòng, rồi hàng loạt Prophet model hăm bà lằng nữa. Các anh chị đồng nghiệp ở đây, ai cũng múa số Excel tựa như lướt phím đàn. Nhìn mọi người đều là dân

chuyên Toán ra, tôi tự ti và nghi ngờ bản thân sẽ không thể theo nổi nghiệp này vì mình là dân “ngoại đạo”, dù rằng tôi rất thích.

Tôi bắt đầu những bước đi đầu tiên, với sự hỗ trợ, giúp đỡ rất tận tình của các anh chị đồng nghiệp, làm sao để trace công thức, học các phím tắt cơ bản, chạy Prophet model như thế nào, hay bắt đầu học những môn thi đầu tiên để xây dựng kiến thức về Actuary. Khi là quản trị viên tập sự, dù thi đậu các môn thi Actuary thì tôi vẫn không được tăng lương, nhưng tôi sẵn lòng bỏ thời gian và công sức ra cho nó. Cứ đi làm về là tôi lại ngồi học một, hai tiếng. Ngày nào cũng như vậy trong suốt nhiều năm. Các môn học rất thú vị, và tôi thấy tính ứng dụng của nó ngay trong công việc. Tôi vui khi nhận thấy bản thân tiến bộ hàng ngày, có thể làm việc một cách độc lập, học cách tư duy vấn đề dưới các góc nhìn khác nhau, của một khách hàng, một cổ đông hay một người điều tiết thị trường tài chính.

Từ bỏ để được làm thứ mình thích

Giữa lúc tôi cảm thấy mình đang phát triển nhanh nhất, thì phòng nhân sự của công ty nói với tôi rằng là một quản trị viên tập sự, tôi phải luân chuyển qua các phòng khác. Họ tuyển tôi vào để đào tạo một nhà quản lý chứ không phải chuyên viên. Có hai lựa chọn cho tôi: tiếp tục là một quản trị viên tập sự và luân chuyển qua phòng khác ngay lập tức, hay từ bỏ chương trình, trở thành một nhân viên bình thường ở phòng Actuary với mức lương và vị trí hiện tại đều sẽ bị đánh tụt xuống, dù tôi đã làm việc rất hiệu quả

t r o n g
thời gian
làm việc
tại phòng
Actuary.
Đó là một
q u y ế t
định rất khó khăn với tôi. Là một quản trị viên tập sự nghĩa là bạn sẽ có nhiều cơ hội làm việc với lãnh đạo cấp cao, được tham gia vào các cuộc hội đàm quan trọng, được thực hiện các dự án chiến lược của công ty. Tôi đã không thể thuyết phục được bộ phận nhân sự để họ tiếp tục đầu tư cho triển vọng của tôi trong ngành Actuary. Tôi đã tự hỏi bản thân rất nhiều lần: công việc Actuary sẽ còn rất vất vả, liệu tôi có đủ sức bền để vượt qua vô vàn kì thi cam go trước mắt khi không phải dân chuyên ngành hay không, liệu tôi có chịu đựng được sự cô đơn, tính chất ít giao tiếp, thiên về nghiên cứu độc lập của công việc hay không?

“Khi em trở nên có giá trị, thị trường sẽ phản ánh rõ điều đó, giống như quy luật về giá trị thị trường vậy.”

.....

Cuối cùng tôi quyết định từ bỏ chương trình quản trị viên tập sự, đơn giản chỉ để được làm công việc mình yêu thích. Niềm yêu thích khiến tôi hân hoan bắt đầu mỗi ngày mới. Niềm vui thích khi nghĩ rằng mình sẽ học hỏi thêm được nhiều điều. Một công việc khiến tôi trăn trở kể cả khi đã rời công ty. Một công việc làm thỏa sự tò mò trí óc. Một công việc dù có phải vất vả học hành, về muộn, làm thêm cuối tuần tôi vẫn cảm thấy hạnh phúc khi nhận thấy sự đóng góp của bản thân đối với tập thể. Tôi nghĩ rằng niềm yêu thích công việc sẽ giúp mình đi xa, chỉ là trước mắt sẽ chậm hơn một chút thôi.

Tôi tiếp tục cày cuốc trong ba năm tiếp theo. Những kì thi, những mùa báo cáo

Thăm thành phố Manchester, Vương quốc Anh, 2017 (Ảnh: Đặng Chí Trung)

Technology & Innovation Center (Ảnh: University of Strathclyde)

cứ thế nối tiếp nhau. Với những nỗ lực trong công việc, tôi dần chứng tỏ được năng lực của bản thân khi được trao giải thưởng Pru-stella cho những cá nhân có năng lực đặc biệt của công ty, được trao cơ hội làm việc tại Thailand.

Tôi chuyển sang mảng quản trị rủi ro tài chính. Qua kinh nghiệm làm việc, tiếp xúc với thị trường nước ngoài như Thailand, HongKong, Singapore, tôi dần nhận ra những thiếu sót của thị trường vốn tại Việt Nam. Tính chất kinh doanh bảo hiểm nhân thọ là dài hơi và các công ty bảo hiểm nhân thọ luôn tìm kiếm những cơ hội đầu tư dài hạn, điều mà còn quá thiếu tại Việt Nam. Chính điều này là rủi ro lớn nhất các công ty bảo hiểm nhân thọ phải chịu, khiến chi phí bảo hiểm trở nên rất đắt đỏ, vượt ra ngoài tầm với của đa số người dân.

Khi chính phủ Anh hợp tác với chính phủ Việt Nam trong chương trình phát hành trái phiếu chính phủ 30 năm trong năm 2016, tôi nghĩ đó là một bước tiến rất lớn của ngành bảo hiểm nhân thọ Việt Nam. Tôi dần hiểu rằng việc điều phối nguồn vốn và tạo ra các sản phẩm tài chính đa dạng phù hợp với nhu cầu đầu tư của các doanh nghiệp, cá nhân là điều tối quan trọng trong việc phát triển kinh tế. Đó là lý do tôi đăng ký theo học khóa học Thạc sĩ Tài chính Định lượng. Với khóa cao học này, tôi sẽ được rèn trên cả ba lĩnh vực toán, tài chính và kỹ năng lập trình. Sau khi kết thúc khóa học, tôi mong muốn mình sẽ quay về, tiếp tục học tập rèn luyện và góp một phần nhỏ tạo ra những sản phẩm đầu tư thiết yếu và hiệu quả trên thị trường vốn cho các doanh nghiệp trong nước.

Mọi người vẫn hay cười chê và có phần kì thị vì tôi thích học, giống như một đứa lập dị và quái gở vậy. Nhưng tôi chẳng nề hà gì. Với tôi, việc học tập không phải là đích đến mà là đường đi. Tôi hạnh phúc khi mình vẫn luôn được tiếp tục với niềm yêu thích của bản thân.

Tài chính với tôi không hề khô khan. Nó bao hàm cả những triết lý tuyệt vời về cuộc sống. Tôi vẫn còn nhớ câu nói của sếp động viên tôi theo ngành Actuary "Hãy làm việc vì đam mê của mình, đừng vội vàng và suy nghĩ ngắn hạn. Khi em trở nên có giá trị, thị trường sẽ phản ánh rõ điều đó, giống như quy luật về giá trị thị trường vậy". Hay như khái niệm *high risk, high return* cũng đã luôn cổ vũ tinh thần dám nghĩ dám làm trong tôi kể từ khi mới vào nghề.

Tài chính với tôi cũng rất gần gũi với đời sống cá nhân, ví dụ khi những người như mẹ tôi, tới tuổi về hưu nhưng không có lương hưu, trăn trở về vấn đề tài chính cá nhân nhưng những sản phẩm hưu trí sẵn có trên thị trường lại quá đắt đỏ. Tôi tự hào nhận ra rằng công việc với những con số chẳng chịt của tôi thực sự có thể giúp ích được cho người thân, xã hội và làm cho cuộc sống của họ trở nên dễ dàng hơn. ■

“TẠI SAO BẠN CHỌN NGÀNH NÀY?”

TRƯƠNG MỸ LINH

Global Health Policy MSc, University of Edinburgh

Điều đặc biệt về tôi: *Mình thích bói toán, cực kỳ thích*

Châm ngôn: *“Keep moving forwards”*

Đó là câu hỏi đầu tiên mà Graham của Đại sứ quán Anh đã hỏi tôi trong buổi phỏng vấn cho học bổng Chevening. Thực ra tôi không quá bất ngờ với câu hỏi này, bởi nó cũng chính là suy nghĩ thường trực trong tôi.

Biến cố gia đình

Tôi tốt nghiệp Cử nhân Y tế Công cộng từ Đại học Y tế Công cộng - một trường nhỏ ít người biết đến tại Hà Nội, với chuyên ngành Dịch tễ và Thống kê Y sinh học. Hiện nay, tôi theo học ngành Chính sách Y tế tại University of Edinburgh với định hướng cụ thể về hệ thống y tế và kinh tế y tế.

Từ khi còn nhỏ, tôi chưa bao giờ nghĩ mình sẽ đi con đường này. Ước mơ khi bé của tôi là trở thành nhà khảo cổ học. Tôi sẽ đi đến mọi đồng cỏ nát, xưa cũ trên Trái đất, đào bới và tìm kiếm một kho báu nào đó. Tôi luôn bền bỉ với ước mơ này đến tận những năm cấp 3. Dù không quá giỏi Văn nhưng tôi vẫn cố gắng để có thể thi vào khoa Khảo cổ học thuộc khối C.

Năm tôi 17 tuổi, ông ngoại – người đã dành rất nhiều thời gian để chăm sóc tôi từ khi học mẫu giáo cho đến hết cấp 3, được chuẩn đoán ung thư dạ dày. Điều trị ung thư rất khó, và chi phí để điều trị ung thư rất cao, nhất là vào năm 2008 – 2009, khi kinh tế đi xuống, việc buôn bán của gia đình tôi thì không dễ dàng gì. Ông ngoại tôi đã điều trị ung thư suốt hơn một năm trời, cuối cùng suy kiệt

• • • • •
“Nhìn thấy những người cao tuổi vô gia cư, tôi luôn tự hỏi, có một gia đình ổn định, khi ốm đau còn vất vả như vậy thì những người cao tuổi này sẽ ra sao nếu một ngày họ ốm?”
• • • • •

vì không thể ăn, không thể hấp thụ, và không thể thở do bị dính phổi vì phải nằm quá nhiều.

Một năm ông tôi nằm viện là một năm gia đình tôi khủng hoảng. Việc buôn bán đình trệ, công việc của cậu tôi cũng không ổn định. Sau tang lễ của ông – khi đó là giữa mùa đông, tôi vẫn hay lang thang ngoài đường, và nhìn thấy những người cao tuổi vô gia cư, tôi luôn tự hỏi, có một gia

đình ổn định, khi ốm đau còn vất vả như vậy thì những người cao tuổi này sẽ ra sao nếu một ngày họ ốm?

Những câu hỏi tương tự như vậy cứ ở mãi trong đầu tôi, cho đến khi tôi tự hỏi mình phải chăng chi phí y tế là quá đắt đỏ và việc tiếp cận y tế là quá khó khăn. Nếu vậy, câu trả lời của tôi dường như đã có manh mối hơn một chút: cải thiện các dịch vụ y tế thông qua giảm chi phí khám và đưa chăm sóc sức khỏe đến gần hơn những người cần nó.

Con đường của tôi

Vì muốn giải quyết vấn đề đã đặt ra, nên tôi quyết định theo y tế công cộng – một ngành mới có thể mở ra những con đường mới hơn cho y tế, thay vì chỉ khám và chữa bệnh (một lý do khác tôi không muốn đi y học lâm sàng là tôi sợ máu và nhìn thấy xương người :D). Trong bốn năm đại học, tôi cũng được trải qua những môn học rất cần cho mình như chính sách y tế hay kinh tế y tế. Nhưng thành thật mà nói, việc học kinh tế y tế mà thiếu đi những lý thuyết cơ bản của kinh tế, thị trường, hay học chính sách y tế mà thiếu hiểu biết về bối cảnh chính trị hay phân tích chính sách đã khiến kiến thức của tôi lung tung và hỗn tạp. Tôi luôn tự an ủi rằng có lẽ khi đi làm, được tiếp xúc với thực tế, tôi sẽ có cái nhìn rõ ràng hơn về những gì tôi muốn làm.

Ra trường, tôi được giới thiệu làm trợ lý nghiên cứu tại dự án Nâng cao năng lực

hệ thống y tế do GIZ (Tổ chức Hợp tác Phát triển Đức) tài trợ. Công việc kéo dài hơn sáu tháng đã mang tôi đi khắp nơi trên đất nước, từ những huyện xa xôi ở Yên Bái, về thị trấn hoa hướng dương ở Nghệ An, vào cả vùng đất “hoa vàng trên cỏ xanh” Phú Yên. Ở mỗi nơi, tôi lại học hỏi và nghiên cứu sâu thêm một chút về hệ thống y tế, như hệ thống chuyển tuyến, quản lý thông tin y tế, và đặc biệt là hệ thống tài chính y tế thông qua bảo hiểm. Sau đó, tôi cũng làm thêm ở một số nơi khác nữa, và có lẽ ấn tượng nhất là công việc tại KNCV – một tổ chức phi chính phủ (NGO) quốc tế về bệnh lao, hợp tác cùng chương trình Chống lao quốc gia. Ở đây, tôi hiểu được sâu sắc gánh nặng của những viện trợ quốc tế tràn lan lên hệ thống y tế vốn còn nhiều bất cập ở Việt Nam.

Ngay sau đó, tôi đổi hướng sang làm việc tại một NGO Việt Nam về báo chí, truyền thông. Mọi người hẳn sẽ rất ngạc nhiên vì sao tôi không tiếp tục đi con đường thẳng của mình nữa. Mẹ tôi cũng vậy. Khi tôi chuyển việc, mẹ tôi đã rất sốc và hoang mang. Lý do là tôi hiểu mình có hạn chế ở đâu. Tôi biết về hệ thống y tế, cách thức bộ máy vận hành ra sao, nhưng tôi không có bất cứ khái niệm nào về chính sách hay kinh tế. Tôi không biết làm một phân tích chính sách là như thế nào, không biết tính toán chi phí lợi ích, chi phí cơ hội ra sao. Nếu làm ở các NGO về y tế mà chỉ biết nhìn vào lát cắt ngang của hệ thống, và làm theo yêu cầu của nhà tài trợ, thì tôi sẽ mãi chẳng chuyên biệt hóa được mong muốn cải thiện các

.....
“Tôi biết về hệ thống y tế, cách thức bộ máy vận hành ra sao, nhưng tôi không có bất cứ khái niệm nào về chính sách hay kinh tế”
.....

New College (Ảnh: University of Edinburgh)

chính sách về tài chính y tế của mình. Công việc mới của tôi sử dụng báo chí, truyền thông như một công cụ để người dân, và các thành phần khác trong xã hội, được tham gia nhiều hơn vào quy trình làm chính sách vốn khép kín của Chính phủ. Tôi yêu công việc này vì ở đây tôi có ba người thầy hướng dẫn mà tôi luôn cho rằng nhờ có họ, thế giới quan của tôi được mở rộng ra rất nhiều. Và tôi cũng suy nghĩ tích cực hơn rất nhiều về những thay đổi căn bản của Việt Nam. Người gần gũi với tôi nhất là anh cán bộ chương trình trực tiếp làm việc với tôi. Sếp tôi là người đầu tiên nghe tôi nói về việc tôi muốn đi theo con đường kinh tế y tế, là người giao cho tôi nhiều việc hơn cả để tôi quen với áp lực công việc, nhưng cũng là người luôn cho tôi sách để đọc và học thêm về chính sách công và kinh tế.

18 tháng làm việc là 18 tháng tôi học được rất nhiều về cả chính sách lẫn chính

trị, cả kiến thức lẫn kỹ năng. Không chỉ học, sếp tôi còn cho tôi rất nhiều định hướng về con đường phía trước, và cho tôi cơ hội mở rộng mối quan hệ với rất nhiều người, gồm giới báo chí, chính sách và NGO.

“Các bạn đừng sợ hãi, hãy cứ thử và sai.”

• • • • •

Thay lời kết

Cả một quá trình hơn hai năm làm việc, dù đã học được nhiều nhưng tôi vẫn còn rất nhiều thiếu sót, và tôi cũng thấy được lý do tôi theo đuổi ngành này. Bạn có biết các chính sách y tế là một trong bốn cấu phần quan trọng của một nền kinh tế? Tại sao? Vì chính sách y tế tốt tạo ra những con người khỏe mạnh, cả thể chất, tinh thần và trí tuệ. Những con người khỏe mạnh vừa là yếu tố sản xuất của nền kinh tế, vừa là biểu hiện năng lực của nền kinh tế. Vì thế chính sách y tế tốt tạo ra nền kinh tế khỏe mạnh. Và ngược

Khóa tập huấn Nâng cao kỹ năng Phân tích Chính sách cho Báo chí và các tổ chức Xã hội Dân sự, với vai trò là trưởng ban tổ chức khóa học (Ảnh: IRED)

lại, nền kinh tế khỏe mạnh sẽ vun đắp cho những chính sách y tế tốt hơn.

Việt Nam đang ở trong thời kỳ dân số vàng, nhưng rất nhanh, sẽ tiến tới thời điểm dân số già đi. Khi đó Việt Nam mất đi lợi thế về lao động trẻ, giá rẻ. Chúng ta sẽ phải chi nhiều hơn cho phúc lợi và chăm sóc y tế. Có lẽ, người Việt Nam sẽ phải thắt lưng buộc bụng nhiều hơn và có một tuổi già không ổn định. Nhưng tôi cũng tin rằng người cao tuổi có rất nhiều tiềm năng mà chúng ta chưa khai thác hết trong nền kinh tế. Khi lựa chọn chính sách y tế, tôi không muốn chỉ dừng lại ở y tế mà còn muốn xem xét nó trong tương quan với các mặt khác của xã hội như lao động, nhà ở và việc làm, để thực sự cải thiện chất lượng sống và khả năng đóng góp của người cao tuổi cho Việt Nam.

Tôi đọc được ở đâu đó rằng, cuộc đời con người có 3 cách phát triển. Cách thứ nhất là phát triển sâu về chuyên môn

dù lương thấp, đến một lúc nào đó khi chuyên môn của bạn được biệt hóa, bạn sẽ được tăng lương, thăng chức. Cách thứ hai là nhanh chóng tăng lương, thăng chức, nhưng đến lúc nào đó, bạn sẽ tìm được con đường mình thích và muốn phát triển sâu về lĩnh vực đó. Cách thứ ba – hoàn mỹ nhất - bạn vừa phát triển được chuyên môn, vừa được tăng lương. Nhưng tôi nghĩ rằng rất ít người làm được theo cách này. Dù là cách nào đi nữa, các bạn vẫn sẽ đi đến được đích là lương cao và chuyên môn tốt, nếu bạn thực sự nghiêm túc với nó.

Tôi may mắn hơn nhiều bạn vì tôi biết mình muốn làm gì, và vạch được cho mình một hướng đi để đạt được điều đó. Tôi biết nhiều bạn trẻ vẫn còn mông lung về con đường của mình, không biết mình sẽ làm gì hay thực sự thích điều gì, nên tôi mong rằng các bạn đừng sợ hãi, hãy cứ thử và sai. Vì mỗi lần sai, các bạn chắc chắn sẽ tiến thêm được một bước trên bậc thang đi đến đích của mình. ■

ĐÔI ĐIỀU VỀ ĐAM MÊ

NGUYỄN XUÂN MẪN

Advanced Architectural Design MArch, University College London

Điều đặc biệt về tôi: Thích đủ thứ

Châm ngôn: "Live like a tree, a pure being of obsolete presence.
Nothing Special - Incredibly Powerful"

Đam mê thường được bắt đầu từ những điều đơn giản nhất

Thời cấp 3, giữa những lộn xộn xảy ra trong gia đình, tôi thấy mông lung về cuộc sống xung quanh. Tôi lẩn trốn khỏi những dằn vặt của bản thân bằng cách chui vào thế giới tưởng tượng của những trò chơi điện tử. Tôi trở thành học sinh cá biệt, bất cần, thường xuyên trốn học. Và hệ quả tất nhiên là tôi luôn đứng đầu sổ trong lớp, cùng những lời chê than của thầy cô và bố mẹ.

Đôi khi nhìn chúng bạn hân hoan về kết quả học tập, tôi cũng có chút băn khoăn "mình đang ở đâu, và mình sẽ làm gì". Tôi chán nản với những môn học ở trường, thường xuyên ngồi vẽ vời linh tinh trong lớp. Cô chủ nhiệm đến cuối lớp 11 còn nhận xét là "tôi không chắc anh có thể tốt nghiệp cấp 3 được không, nói gì đến thi đại học".

Đến năm lớp 12, gia đình tôi cũng trở nên yên ả hơn. Điều đó tác động tốt đến tinh thần và kết quả học tập của tôi.

Đến lúc chọn trường đại học, bố mẹ định hướng cho tôi theo ngành ngân hàng truyền thống của gia đình, nhưng tôi chưa bao giờ thấy hứng thú với những con số và những khoản tiền. Khi lưỡng lự giữa việc nghe theo bố mẹ hay tìm kiếm ước mơ của chính mình, tôi chỉ biết mình thích vẽ và có khả năng vẽ. Đánh giá thêm về thể mạnh của bản thân, tự tin mà nói tôi chẳng khá môn nào trừ toán và lý. Nên lựa chọn đúng đắn nhất bấy giờ với tôi là khối V vào khoa Kiến trúc trường Xây dựng.

Bước vào phòng thi, tôi gần như không cảm thấy một áp lực gì. Tôi chỉ tâm niệm cố gắng hết sức mình. Được thì tốt, không được thì năm sau thi lại. Và có lẽ chính sự thản thờ đó đã tạo ra kết quả vượt xa mong đợi của tôi và tất cả mọi người. Tôi đã đạt điểm cao nhất của khối V vào trường Xây dựng năm ấy. Và đó là tiền đề cho việc giành được học bổng 322 của Bộ Giáo dục cho thủ khoa các trường để du học ở Đại học Newcastle, Anh.

#IAMCHEVENING

London nhìn từ Sky Garden (Ảnh: Nguyễn Xuân Mẫn)

Trường kiến trúc Bartlett, UCL (Ảnh: Nguyễn Xuân Mẫn)

Đam mê không đồng nghĩa với tình yêu

Sang đến nước Anh, tôi mới bắt đầu tìm thấy đam mê thực sự với kiến trúc của mình.

Tôi nhận ra được vì sao học ở đây họ đánh giá đồ án dựa trên quá trình làm việc nhiều hơn là kết quả cuối cùng. Nếu bạn biết rõ bạn làm gì từ đầu, thì bạn sẽ không còn hứng thú làm nó. Đam mê đến từ quá trình tìm tòi, không phải từ sản phẩm cuối cùng. Sự tò mò khơi nguồn cảm hứng cho sáng tạo, và những ý tưởng đột phá thường được “khám phá từ những thử nghiệm” chứ không được “tạo ra từ không khí”.

Tìm được đam mê của mình, tôi lao mình vào học, dành hết thời gian ở trường, thậm chí ở trường vài ngày và mang đồ đến tắm rửa ở trường. Có những lúc tôi lơ mơ nhận ra có gì đó hơi quá trong việc dành hết thời gian cho “tình yêu” này. Và khi vấp phải một đồ án nhóm mà nỗ lực của một mình tôi không mang lại kết quả như mong đợi, tôi suy sụp.

Khi ấy, một người bạn Tây Ban Nha đã nói với tôi rằng, kiến trúc là đam mê của cậu, chứ không phải là tình yêu. Cậu nên dành tình yêu cho gia đình, cho người yêu thay vì đánh đồng nó với đam mê. Việc đó sẽ làm cậu căng thẳng, suy sụp không đáng có khi gặp thất bại trong sự nghiệp, trong khi những thất bại đó là một phần tất yếu trên con đường đi đến thành công.

Đam mê cũng cần có những hướng rẽ khác

Trở về nước theo cam kết của học bổng 322, tôi muốn thử thách mình ở một môi trường làm việc quốc tế với những công trình lớn. Cứ tưởng tấm bằng nước ngoài sẽ mang lại nền móng đủ chắc để tôi vươn lên thành người đứng đầu lần nữa, nhưng dần dần công việc và cuộc sống đã dội những gáo nước lạnh, cho tôi biết vị trí và khả năng của mình. Tôi cũng cảm nhận được giới hạn của những phương pháp thiết kế truyền thống, và nhìn ra vai trò thực tế của kiến trúc sư trong xã hội Việt Nam.

Những ký ức về nước Anh thỉnh thoảng hiện về trong giấc mơ của tôi. Thời gian trôi đi, tôi dần khó phân biệt được đó là ký ức hay chỉ là những giấc mơ đẹp về miền đất xa xôi ấy. Dự định trở lại Anh quốc học Thạc sĩ cũng có phần phai nhạt theo vòng xoáy lo toan cơm áo gạo tiền.

Trong bốn năm làm việc, tôi đã góp phần vào bộ máy thiết kế ra hơn 3.000 căn hộ ở Singapore, nhiều công trình văn phòng và khách sạn ở Việt Nam. Nhưng ở trong bộ máy ấy, tôi dần nhận ra những thiết kế đó có phần bị tách biệt với thực tế cuộc sống, dẫn đến những tác động không mong muốn lên người sử dụng các công trình đó và môi trường xung quanh. Tôi quyết định đăng ký khóa nghiên cứu của trường Architectural Association để có thể hiểu thêm về chính đời sống con người trong các đô thị của Việt Nam. Qua những cuộc phỏng vấn và thực

“Thời gian trôi đi, tôi dần khó phân biệt được đó là ký ức hay chỉ là những giấc mơ đẹp về miền đất xa xôi ấy.”

“Nghiên cứu theo hướng xã hội học qua lăng kính điện ảnh này đã mở ra cho tôi định hướng, đam mê mới để phát triển phong cách và triết lý thiết kế riêng của bản thân.”

• • • • •

thường ngày, mà còn làm tôi nhìn nhận khách quan những đặc tính điển hình cùng vấn đề cố hữu của cuộc sống đô thị ở Sài Gòn lẫn Việt Nam nói chung.

hiện những đoạn phim ngắn, khóa nghiên cứu này không chỉ giúp tôi hiểu thêm về cách đào sâu phân tích những câu chuyện

Nghiên cứu theo hướng xã hội học qua lăng kính điện ảnh này đã mở ra cho tôi định hướng, đam mê mới để phát triển phong cách và triết lý thiết kế riêng của bản thân. Đồng thời khóa học này đã là một cú hích lớn, thúc đẩy tôi hạ quyết tâm giành học bổng Chevening, để tôi có cơ hội hoàn thành khóa Thạc sĩ Kiến trúc ở nơi mà đam mê của tôi được khơi nguồn – Vương quốc Anh. Tôi may mắn hơn nhiều người khi tìm được đam mê từ sớm, nhưng để nuôi dưỡng và phát triển đam mê ấy, tôi tự nhủ mình phải luôn cố gắng sống với 100% khả năng của bản thân để đi đến tận cùng của ước mơ. ■

AAVS 2016 – Phỏng vấn người dân về những câu chuyện cuộc sống thường ngày trong đô thị Sài Gòn (Ảnh: Stan Tucos)

The Portico (Ảnh : University College London)

BỐN NĂM TỪ MỘT NGƯỜI LÀM TỔ CHỨC PHI CHÍNH PHỦ ĐẾN CHỦ NHIỆM IPP SAIGON

NGUYỄN THANH NGUYỆT MINH

Educational Leadership and Management MA, University of Warwick

Điều đặc biệt về tôi: *Lười biếng và dễ chịu với tất cả mọi thứ và mọi người, trừ những điều liên quan đến công việc*

Châm ngôn: *"Stay hungry. Stay foolish."*

Hướng nghiệp và những lựa chọn

Câu nói "Stay hungry. Stay foolish." đã thôi miên tôi từ khi tôi còn là một sinh viên năm tư sẵn sàng vác ba lô lên mà đi mọi góc ngách hoặc quảng bản thân vào những thử thách. Những năm tháng tuổi trẻ mà hề có chương trình trao đổi là tôi sẽ nộp đơn để đi, để thấy thế giới rộng lớn chừng nào, con người khác biệt ra sao. Nó giúp tôi nhận ra đâu đó trong mình là con người hào sảng mạnh mẽ và đầy nhiệt huyết.

**"Tôi thuộc chủng
loài sẵn sàng bùng
cháy vì đam mê,
ước mơ của mình."**

Chưa bao giờ tôi yên vị mình ở một chỗ và cũng chưa từng để hai từ "ổn định" chi phối quyết định của mình. Tôi thuộc chủng loài sẵn sàng bùng cháy vì đam mê, ước mơ của mình.

Tôi mong muốn làm việc giúp đỡ có ích cho người khác, không thích những môi trường đi làm chỉ để đi làm hay quá tính toán. Khi hiểu rõ bản thân như thế, tôi thấy các loại công việc mình có thể làm vồn vện chỉ đếm được trên đầu ngón tay: làm tại tổ chức phi chính phủ (NGO), đi dạy, nhân sự. Thế là khi ra trường, tôi chọn vừa dạy bán thời gian ở khoa, vừa làm bán thời gian tại Quỹ AIP, một tổ chức phi chính phủ của Mỹ, nâng cao kiến thức và kỹ năng về an toàn giao thông cho các nước đang phát triển.

Đó là lựa chọn sáng suốt và có phần may mắn nhất khi cả hai công việc đều tuyệt vời. Tôi nhận ra mình có tố chất sư phạm và khả năng tổ chức

công việc tốt. Trong hai năm làm việc ở Quỹ AIP, từ một trợ lý chuyên hỗ trợ điều phối viên, chuẩn bị tài liệu, nghiên cứu các đối tác tài trợ triển vọng, tôi từ từ phát triển lên vị trí trợ lý cao cấp và điều phối viên sau đó. Ở mỗi chặng đường và bước phát triển, tôi đều tham khảo và tư vấn trực tiếp với người quản lý để vạch rõ tôi phải chuẩn bị kỹ năng gì, và phải giải quyết được công việc nào để lên được vị trí tiếp theo. Sự chủ động và định hướng rõ ràng là một phần lý do giúp tôi luôn bắt mình làm việc năng suất nhất có thể.

Tôi từng nghe rằng người thông thái là người sẽ làm ở mức 10 – 15 đồng dù chỉ được trả 5 đồng. Và tôi thấy điều đó hoàn toàn đúng. Chỉ những cá nhân nhiệt tâm và nỗ lực mới nhận được sự ưu ái và cơ hội để tiến xa hơn. Ngay cả khi đi dạy, tôi cũng cố gắng truyền hết lửa của mình vào mỗi bài giảng, để khi tôi mở lớp, chính những sinh viên trên giảng đường là những người đầu tiên ủng hộ lớp của tôi nhiệt tình nhất.

Thay đổi và bệ phóng công việc

Tôi vẫn luôn hạnh phúc với hai công việc mà mình lựa chọn và chắc chắn sẽ tiếp tục làm, nếu tôi không bước vào một ngã rẽ, một thách thức mới. Một lần tình cờ, tôi gửi tin nhắn chia sẻ một trang có nhiều sách IELTS hay

cho một anh bạn mở lớp ở Hà Nội, và anh ấy cũng rất tự nhiên hỏi là ở Sài Gòn giáo viên thế nào để mở chi nhánh Sài Gòn. Một tia sáng chợt nảy lên trong đầu và không biết điều gì đã xui khiến tôi chợt hỏi “hay là cho em làm với anh”. Và tới giờ, câu trả lời không hề chuẩn bị, không hề toan tính đó đã thay đổi số phận tôi.

• • • • •
**“Còn một năm sắp
tới ở Anh, tôi tạm gọi
là năm “tích lũy”.”**

Tôi tập trung xây dựng một trung tâm tiếng Anh chuyên dạy IELTS ở Sài Gòn, từ ngày chỉ có một mình tôi cùng ba bạn marketing, đến khi IPP từng bước lớn mạnh phát triển với 15 con người làm việc thường trực. Có một điều kỳ lạ là công việc này phù hợp toàn vẹn ở mức khai thác được mọi thế mạnh mà tôi có, gồm kỹ năng quản lý sắp xếp, lên kế hoạch, phân chia công việc, quản lý nhân sự, đến kỹ năng lên chiến lược quảng bá marketing và vạch rõ những bước đi của trung tâm. Công việc không đơn thuần là dạy mà còn là giao tiếp với học viên, tư vấn lộ trình và cách học hiệu quả cho học viên, quan sát tiến bộ và can thiệp khi cần thiết.

Chuyển từ một nhân viên văn phòng sang một người làm chủ và dẫn dắt một nhóm là một bước ngoặt mà tôi nghĩ mình đã thích ứng tốt. Ước mơ của tôi là phát triển đội ngũ của mình, để trung tâm mở rộng sang nhiều mảng đào tạo tiếng Anh và kỹ năng cho học sinh, sinh viên. Trên nền tảng

Warwick Castle (Ảnh : Visit Britain)

đó, trong tương lai xa, IPP sẽ có những mảng đào tạo không vì lợi nhuận cho trẻ em vùng sâu vùng xa.

Vậy là tôi đang bước từng bước để chạm đến ước mơ của mình. Và đó là lúc tôi nghĩ mình cần có sự chuẩn bị trọn vẹn và chu đáo hơn về năng lực quản lý và tầm nhìn, nên một khóa học Thạc sĩ một năm ở Anh là sự lựa chọn gần như duy nhất tôi có. Đó là lý do tôi nộp đơn học bổng Chevening và sẽ bắt đầu khóa học Quản lý Giáo dục từ tháng 10, 2017.

Nhìn lại chặng đường bốn năm qua, tôi thấy mình thay đổi rất nhiều và luôn lao về phía trước. Còn một năm sắp tới ở Anh, tôi tạm gọi là năm “tích lũy”. Đó là một bước đứng để mở đường cho vạn bước dài sau đó. Tôi chỉ có một tâm niệm rằng những học viên từng học tôi và những ai biết được câu chuyện này sẽ tìm được đâu đó niềm tin vào những cơ hội phía trước để mình phát huy được thể mạnh và sống vì đam mê của mình. Chỉ cần chúng ta làm tốt và nỗ lực hàng ngày, ước mơ sẽ thành sự thực.■

#IAMCHEVENING

Kỷ niệm tại Cheltenham, UK - nơi Chris qua đời và là nơi Marianne đang sinh sống (Ảnh: Marianne Simpson)

THƯ GỬI CHRIS

ĐỒ THỊ HIỀN

Special Education - Autism (Children) MEd, University of Birmingham

Điều đặc biệt về tôi: *Love and serve the Lord through the disadvantaged people*

Châm ngôn: *"It is more blessed to give than to receive" (Acts 30:35)*

Birmingham, ngày 1 tháng 10 năm 2017

Chris kính yêu,

Thấm thoát đã 9 năm trôi qua kể từ ngày đầu con được gặp gỡ ông và vợ ông, cô Marianne Simpson – một tình nguyện viên của tổ chức Voluntary Services Overseas (VSO) của Anh tại Việt Nam. Suốt cuộc đời, con sẽ mãi không bao giờ quên khoảng thời gian ấy, thời điểm đánh dấu cuộc đời con bắt đầu được thay đổi và bước sang một trang mới.

Cuộc gặp gỡ của ba người chúng ta như là sự sắp đặt của định mệnh phải không Chris? Con còn nhớ lúc đó, mình đã trải qua nhiều tháng làm việc mà Marianne vẫn chưa tìm được người có kiến thức về trẻ em khuyết tật làm phiên dịch cho mình. Còn con, một đứa sinh viên ra trường hơn một năm, phải làm việc trái ngành để phụ giúp việc kinh doanh cho gia đình nhưng không ngừng kiếm tìm cơ hội được quay về làm công việc mình yêu thích – làm cô giáo cho trẻ em khuyết tật.

Ông biết không, con đã đến gõ cửa nộp

đơn xin việc khắp nơi, thậm chí chấp nhận di chuyển vài chục cây số mỗi ngày để được làm việc với các em, nhưng câu trả lời đều như nhau "chúng tôi đã đủ nhân sự và không có nhu cầu tuyển dụng thêm". Lúc ấy, con thất vọng và muốn bỏ cuộc khi thấy giúp đỡ các em khuyết tật sao khó quá!

Được bạn bè giới thiệu vị trí phiên dịch cho Marianne, con đã không chút do dự trả lời "không". Con chỉ muốn dạy học cho trẻ, con sao có thể làm phiên dịch tốt được? Cơ hội đến lần thứ hai khi hồ sơ xin việc lại lần nữa bị từ chối bởi khoa Giáo dục Đặc biệt, trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương Nha Trang. "Chúng tôi không có chỉ tiêu tuyển nhân sự mới, chúng tôi cũng không nhận tình nguyện viên, nhưng chúng tôi đang tuyển người làm phiên dịch cho một tình nguyện viên người Anh đang làm việc tại khoa". Con tự nhủ: đây có lẽ là cơ hội duy nhất để mình được tiếp cận và làm việc với trẻ khuyết tật, nhưng làm sao mình có thể trở thành phiên dịch viên được? May mà cái cảm giác muốn được gặp trẻ khuyết tật đã thôi thúc con, khiến con đưa ra

"Con chỉ muốn dạy học cho trẻ, con sao có thể làm phiên dịch tốt được?"

quyết định táo bạo đến với buổi phỏng vấn tuyển phiên dịch “kỳ lạ” ấy. Đến bây giờ con vẫn không sao tin nổi: mình đã trở thành phiên dịch viên trước khi thực sự học tiếng Anh.

Nhớ ngày ấy, ngày mà trước khi được làm việc cùng Marianne, con là đứa kém cỏi biết mấy: tầm nhìn hạn hẹp, tiếng Anh bập bẹ, kiến thức về trẻ khuyết tật thì chỉ dừng lại ở mức lý thuyết cơ bản và không hề biết thế nào là mạng lưới hay kết nối. Khi xác định học ngành Giáo dục Đặc biệt, con đã ngây thơ nghĩ rằng: khi làm giáo viên, mỗi năm mình sẽ cố gắng hết sức để dạy cho mười em học sinh được tiến bộ, phải làm sao cho sau ba năm các em này phải được học hòa nhập với các trẻ em không khuyết tật khác. Và rằng trẻ khuyết tật chỉ cần có thể hiểu và nói được tiếng Việt đã là thành công lớn lao, thế thì sao mình cần phải đầu tư thời gian học tiếng Anh làm gì. Chỉ cần giỏi chuyên môn và dạy chúng bằng cả tình yêu thương là đủ!

Chính vì thế, con lao vào học những môn chuyên ngành mà không mấy may quan tâm đến việc học và thực hành ngoại ngữ. Thỉnh thoảng Marianne và con vẫn nhắc lại bức tranh của ngày gặp gỡ đầu tiên ấy: cô trồi mẩn nhìn con, còn con thì ngồi khép nép trên bộ ghế sofa, không dám giao tiếp mắt với cô vì ngần ngại, vì mãi lo suy nghĩ tìm từ nào, dùng cấu trúc ngữ pháp nào để trả lời cho các câu hỏi của cô và ông.

Tiếp đến, những ngày đầu tiên đi làm

với con thật ngỡ ngàng. Con ngạc nhiên biết mấy khi thấy những gì mình được học so với thực tế sao quá khác. Những khó khăn ở trẻ, những nhu cầu của phụ huynh vượt xa hơn nhiều so với những gì con đã được biết khi ngồi trên ghế nhà trường hay khi mình đi thực tập. Con đã chỉ biết ôm Đat, cậu bé tự kỷ 5 tuổi vào lòng khi cháu la hét, cắn các ngón tay của mình và cố đập đầu vào tường. Con cũng chỉ biết chạy theo Đang đến mệt lả người khi em không chịu ngồi yên một chỗ. Phải tìm ai để học hỏi thêm những kiến thức còn thiếu, tìm đâu ra tài liệu để nghiên cứu thêm? Tìm đến bạn bè, thầy cô, con vẫn không tìm được câu trả lời thỏa đáng, vì lúc đó ngành học của con còn quá mới mẻ tại Việt Nam.

• • • • •
“Con đã chỉ biết ôm Đat, cậu bé tự kỷ 5 tuổi vào lòng khi cháu la hét, cắn các ngón tay của mình và cố đập đầu vào tường.”
• • • • •

Hoàn toàn không có kết nối, con không tìm đâu ra nguồn trợ giúp nào khác ngoài việc quan sát, ghi nhớ, và học theo những gì mà Marianne dạy cho con mỗi ngày khi kết thúc giờ làm việc. Lúc đó, con thấy mình thật nhỏ bé, những gì mình biết quả là như một giọt nước nhỏ trong đại dương mênh mông.

Nhìn lại hành trình chín năm với sự đồng hành dìu dắt của ông và Marianne, con thấy mình được đón nhận những ân huệ quá lớn lao. Hai năm đầu với vai trò phiên dịch cho tình nguyện viên VSO, ba năm tiếp theo với vai trò hiệu trưởng trường khuyết tật phi lợi nhuận tại quê hương mình và bốn năm gần đây với vai trò quản lý chương trình khuyết tật cho một tổ chức phi chính phủ quốc tế. Mỗi một chặng đường trong hành trình ấy đều ghi

Birmingham Univerisy Campus (Ảnh: University of Birmingham)

dấu ấn không thể phai nhạt trong con.

Có thể nói, hai năm đầu tiên với vai trò phiên dịch chính là khoảng thời gian con thực sự được học tiếng Anh và học chuyên môn trong lĩnh vực trẻ khuyết tật. Con vẫn còn nhớ sự kiên nhẫn, nhạy bén và thấu cảm của Marianne đã giúp con vượt qua mặc cảm yếu kém của mình như thế nào. Con đã không còn ngại ngùng, ngập ngừng để quá quan tâm đến cấu trúc ngữ pháp đúng hay sai. Vì con nói thế nào, cô đều hiểu cả. Cô không những

• • • • •
“Con vẫn còn nhớ sự kiên nhẫn, nhạy bén và thấu cảm của Marianne đã giúp con vượt qua mặc cảm yếu kém của mình như thế nào.”
• • • • •
không tỏ ra khó chịu mà còn khuyến khích con hỏi lại, dừng lại dùng từ điển tra cứu trước khi con chắc chắn điều mình dịch là đúng với điều cô muốn truyền đạt.

Mỗi ngày đi làm con đều không quên

Chris tổ chức các trò chơi và chơi với trẻ khuyết tật trong chuyến dã ngoại của trường nhân ngày “Khuyết tật Thế giới”, 2011 (Ảnh: Tay Trong Tay)

mang theo kim từ điển và bút ghi âm. Tối đến, một lần nữa con nghe lại những gì mình đã được học từ cô, những gì con đã dịch có gì sai sót hay chưa chính xác để còn kịp sửa chữa. Hơn nữa, dù bận rộn với công việc của mình, nhưng ông đã không quên dành thời gian dạy ngoại ngữ cho con. Những bài học sinh động của ông đã giúp con, một đứa có đầu óc của con số chứ không của ngôn ngữ, ngày càng yêu mến tiếng Anh hơn.

Nhờ đó, một cách nhanh chóng con học được nhiều, rất nhiều kiến thức chuyên môn từ Marianne mà không một trường lớp nào có thể dạy hết được. Thêm vào đó, những buổi phiên dịch trở nên ngày một nhẹ nhàng hơn, con bắt đầu không còn lệ thuộc vào từ điển nữa, con bắt đầu tự tin hơn khi cùng cô lên tiết dạy cho sinh viên, bồi dưỡng chuyên môn cho các giảng viên, tư vấn cho phụ huynh, hướng dẫn giáo viên can thiệp cho trẻ. Những chuyến đi công tác ở Tây Nguyên với những buổi trò chuyện không kể ngày đêm giữa hai cô trò đã làm cho con

yêu mến đất nước, con người, nền văn hóa và giáo dục nước Anh từ lúc nào con không hay biết.

Con đã luôn tự hỏi, điều gì đã khiến cho ông và Marianne quyết định tiếp tục ở lại Việt Nam, đầu tư tài chính, công sức và thời gian để giúp con thực hiện ước mơ mở một ngôi trường cho trẻ em khuyết tật, mà không phải là quay về Anh sống an nhàn hạnh phúc với gia đình? Sao lại có thể đặt niềm tin vào con, một đứa còn quá non nớt và thiếu kinh nghiệm?

Vâng, thời gian ba năm ấy cùng nhau gây dựng, vận hành và phát triển ngôi trường “Tay Trong Tay” đã giúp con tự tìm được câu trả lời cho chính mình. Những điều mà ông và Marianne làm đã dạy con biết việc trao ban tình yêu cách vô điều kiện, việc đặt lòng tin vào một người, truyền cảm hứng và trao quyền cho người ấy có tác động lớn thế nào trong việc giúp người ta trưởng thành và lớn mạnh lên.

Với sự đồng hành của ông và cô, con đã

thực sự vượt qua chính những giới hạn của bản thân để trở nên mạnh mẽ hơn. Từ một đứa ngại giao tiếp với chính quyền, con đã không ngừng

đến gõ cửa các phòng ban để xin cho bằng được giấy phép thành lập trường. Từ việc trẻ con khuyết tật bị từ chối học hòa nhập, con đã thuyết phục được cô giáo dẫn các cháu khuyết tật đến trường và học cùng với các trẻ không có khuyết tật khác. Từ chỗ bối rối không biết dạy cho trẻ thế nào, với sự hướng dẫn chuyên môn của cô, con đã tự soạn các chương trình học, tài liệu lượng giá, theo dõi học sinh trong điều kiện Việt Nam dựa trên những tài liệu tham khảo được cô mang về từ Anh.

Con mãi không quên hình bóng của hai

“Con mãi không quên hình bóng của hai vợ chồng tuổi 60 nhưng ngày ngày chờ nhau đến trường trên chiếc xe máy với linh kính đồ đạc.”

Chris, Marianne cùng cô giáo và học sinh lớp Phát triển Ngôn ngữ chụp kỷ niệm sau giờ học, 2012 (Ảnh: Tay Trong Tay)

“Còn con, con đã không muốn thấy ông và cô vì mãi lo lắng cho “Tay Trong Tay”, lo lắng cho con mà sống quá khổ sở ở Việt Nam trong lúc tuổi già đau yếu, xa vắng và nhớ thương con cháu.”

vợ chồng tuổi 60 nhưng ngày ngày chờ nhau đến trường trên chiếc xe máy với linh kính đồ đặc: rổ, chổi, cây lau nhà, thảm lau chân cho cô và trẻ sử dụng. Con không

quên những ngày hè oi bức, ông không ngại mồ hôi nhễ nhại lau hết cả chục căn phòng, sơn từng song cửa sắt trong trường trong tiếng hát ngân nga. Con không quên hình ảnh cô âm thầm ngồi in in, ép ép, cắt dán để làm đồ dùng dạy học cho các cô giáo, vỗ về học sinh khi chúng cáu giận bất an. Những cảnh đó không phải lạ lẫm gì đối với những ai đã gắn bó với “Tay

Trong Tay”. Những hình ảnh, việc làm ấy luôn ghi khắc vào trong tâm trí con, dạy cho con biết rằng người lãnh đạo không phải là người sai bảo mà là người cùng đồng hành, và là người phải dẫn thân đi bước trước.

Chris ơi, có lẽ điều mà chúng ta chưa từng nói cho nhau nghe nhưng có lẽ chúng ta đã hiểu, đó là lý do cả ba người chúng ta quyết định tạm ngừng hoạt động của trường “Tay Trong Tay” - đưa con tinh thần đầu tiên - khi mà nó đang phát triển lớn mạnh. Con biết ông và Marianne không muốn con bị trói buộc vào ngôi trường ấy để rồi không có cơ hội tiến xa hơn. Ông biết con luôn khao khát làm điều gì đó nhiều hơn thế, nhiều hơn việc chỉ giúp cho một nhóm giáo viên hay vài chục em học sinh mỗi năm. Và con chỉ có thể làm thế nếu con từ bỏ “Tay Trong Tay”, ra đi nắm lấy một cơ hội khác. Còn con, con

Chris chơi đàn và trẻ khuyết tật vây quanh thưởng thức (nhiều em trong trường rất thích nghe ông chơi đàn), 2010 (Ảnh: Tay Trong Tay)

đã không muốn thấy ông và cô vì mãi lo lắng cho “Tay Trong Tay”, lo lắng cho con mà sống quá khổ sở ở Việt Nam trong lúc tuổi già đau yếu, xa vắng và nhớ thương con cháu.

Con ước gì ông có thể tận mắt chứng kiến những thành quả của “hạt giống” mà ông và Marianne đã ươm mầm năm ấy, nay đã bắt đầu sinh hoa trái.

Năm 2013, ông và Marianne trở về Anh. Con bước vào hành trình mới với vai trò quản lý chương trình cho tổ chức phi chính phủ quốc tế Saigon Children’s Charity (SCC). Dù xa cách về địa lý, nhưng con vẫn tiếp tục nhận được sự đồng hành của ông và Marianne để gây dựng và phát triển những dự án đào tạo, nâng cao chất lượng giáo dục cho trẻ em khuyết tật.

Từ chương trình mang tính địa phương (chỉ dành cho trẻ em khuyết tật tại Sài Gòn), con đã có thể nhân rộng chúng đến

với nhiều tỉnh thành khác trong cả nước. Từ những dự án nhỏ lẻ, mang tính chất chia sẻ kinh nghiệm, con đã có thể tổ chức các dự án lớn mang tính bền vững lâu dài hơn nhờ sự trợ giúp của các chuyên gia đến từ Anh, Mỹ. Những

• • • • • lớp học tiếng Anh online hàng tuần giữa ông thầy “khó tính” và đứa học trò “hư”; những buổi trò chuyện qua Skype hàng giờ mỗi tuần để được tư vấn chuyên môn, tư vấn định hướng chiến lược hoạt động hay đơn giản là những chia sẻ vui buồn trong đời sống hàng ngày, tất cả dường như đã trở nên một phần không thể thiếu trong lịch sinh hoạt bốn năm qua của con.

Lần trở lại Việt Nam cuối cùng vào năm ấy, chắc hẳn ông rất vui và tự hào khi

Chris lái chiếc xe Dream quen thuộc trong chuyến thăm Nha Trang 2015 (Ảnh: Đỗ Thị Hiền)

Tòa nhà Aston Webb trong tuyết (Ảnh : University of Birmingham)

“Cảm ơn ông vì đã yêu thương, tin tưởng, truyền cảm hứng và dẫn đưa con đi trên hành trình tuyệt vời này.”

.....
thể nào phải không ông? Nhưng, sao ông không giữ lời hứa “Hẹn gặp lại” hôm ấy? Sao ông lại ra đi quá bất ngờ để lại nỗi đau cho Marianne và sự hụt hẫng trong con? Con ước gì ông có thể tận mắt chứng kiến những thành quả của “hạt giống” mà ông và Marianne đã ươm mầm năm ấy, nay đã bắt đầu sinh hoa trái. Nay nó đã có tầm nhìn rộng hơn. Hàng năm, nó đã có thể xây dựng và hỗ trợ nhiều dự án lớn nhỏ, nâng cao chất lượng dạy học cho hàng trăm giáo viên trong cả nước. Nhờ đó mà hàng ngàn học sinh có thêm cơ hội tiếp cận với nền giáo dục phù hợp hơn, giảm bớt nỗi lo và gánh nặng cho hàng ngàn gia đình. Những dự án nó làm đã được người ta đánh giá rất cao về mặt chất lượng.

Nay nó đã tin rằng đầu tư cho việc học là việc làm cần thiết để không chỉ giúp ích cho bản thân, mà còn là để cùng chung tay gánh lấy trách nhiệm góp phần phát triển ngành giáo dục đặc biệt cho nước mình. Nó đã rất tự tin để đi xây dựng các mối quan hệ, mở rộng mạng lưới với nhiều người ở nhiều lĩnh vực khác nhau từ các chuyên gia quốc tế, đến các vị có tầm ảnh hưởng trong ngành giáo dục đặc biệt ở trong nước, các đối tác địa phương hay những hội nhóm phụ huynh để lắng nghe nhu cầu và nguyện vọng của con em họ.

Và còn một điều nữa chắc sẽ làm ông rất

vui là nó đã vượt qua rào cản về ngoại ngữ, đã chinh phục được học bổng Ch-evening. Nó đang bắt đầu hành trình học tập tại trường đại học Birmingham, ngôi trường hàng đầu tại Anh trong lĩnh vực giáo dục đặc biệt dành cho trẻ em khuyết tật.

Cảm ơn tạo hóa đã sắp đặt cho con được trở thành một phần trong cuộc đời của ông và Marianne. Cảm ơn ông vì đã yêu thương, tin tưởng, truyền cảm hứng và dẫn đưa con đi trên hành trình tuyệt vời này. Nếu không có buổi gặp gỡ hôm ấy, nếu ngày đó con không được trao ban cơ hội, được làm việc bên cạnh ông và cô, thì con mãi sẽ không được trở nên như ngày hôm nay.

Chris ơi, dù ông không còn ở thế gian này nữa, nhưng Marianne và con sẽ tiếp tục thực hiện kế hoạch còn dang dở của chúng ta. Con sẽ là đôi mắt, đôi tai, là giọng nói, là đôi tay, đôi chân của ông, để mang đến cho trẻ em khuyết tật những cơ hội được tiếp cận nền giáo dục phù hợp, cho gia đình chúng giảm bớt nỗi lo, cho giáo viên tìm được nguồn động viên và hỗ trợ đúng lúc. Trên trời cao, ông hãy luôn dõi theo và tiếp tục đồng hành cùng con, ông nhé.

Con mãi luôn yêu quý và mang theo ông, cũng như đất nước và con người ở đây, trong trái tim con, như ông đã từng mang con trong trái tim ông vậy.

Kính thư,
Học trò của ông
Theresa Hiền ■

NHƯ CÁNH CHIM NHỚ BẦU TRỜI, TÔI LẠI THÊM TỰ DO

NGUYỄN VĂN BIÊN

Computer Vision, Robotics & Machine Learning MSc, University of Surrey

Điều đặc biệt về tôi: Đa tài nhưng toàn tài lờm

Châm ngôn: "Shoot the moon. Even if you miss, you will land among the stars."

Ai đó đã từng viết "Hai mươi năm sau lúc này, bạn sẽ thấy thất vọng vì những điều mình không làm hơn vì những điều mình đã làm. Vậy nên hãy tháo nút dây. Hãy cho thuyền rời khỏi bến cảng an toàn. Hãy căng buồm đón gió. Tìm tòi. Ước mơ. Khám phá."

Cuộc sống của tôi có lẽ sẽ chỉ như con thuyền mãi neo đậu trong cái bến cảng an toàn của cuộc đời nếu không có những quyết định đưa tôi ra biển khơi... Suốt 12 năm phổ thông rồi lên đại học, cũng như bao bạn bè đồng trang lứa, cuộc đời của tôi như được lập trình để đi theo một quỹ đạo đã định: giữ cho bảng điểm thật đẹp, đậu đại học và kiếm một công việc với mức thu nhập cao. Nhưng có quá nhiều thứ bất công trong xã hội khiến tôi muốn bứt ra khỏi quỹ đạo đó.

Tôi nhận ra những bất công đó ngay từ ngày đầu tiên đặt chân lên đất Sài thành. Trong khi ở quê, mẹ tôi phải còng lưng dưới cái nắng chói chang để có được 50 ngàn một ngày thì ở thành phố này, những giọt mồ hôi đó bay hơi quá nhẹ nhàng. Trong khi dưới quê là những con đường lầy lội mùa mưa, cáiбет của

đất đỏ bazan khiến bánh xe đạp không nhích nổi, nhiều nơi còn chưa có điện dùng thì ở thành phố này, tôi thấy những con đường thẳng tắp rộng rãi lát đá người, điện thắp sáng trưng suốt cả đêm. Tôi luôn ước có thể mang chút ánh sáng về với quê hương và có thể làm giàu trên chính quê hương mình.

Hành trình bắt đầu

Cuộc phiêu lưu của tôi thực sự bắt đầu khi tôi chuẩn bị tốt nghiệp đại học. Lúc đó tôi đang làm việc cho một công ty công nghệ lớn ở Sài Gòn. Chiều hôm đó, một thằng bạn thân cùng lớp đại học gọi ra bàn chuyện. Nó là một đứa tôi rất nể phục. Nó rất thông minh và thích kinh doanh. Hồi năm ba đại học, nó đã kiếm được vài chục triệu một tháng với công việc kinh doanh thú cưng của nó. Hai thằng chơi với nhau rất thân từ hồi đầu năm nhất nên có chuyện gì nó cũng chia sẻ với tôi.

Lần này nó nảy ra ý định muốn làm cà phê chồn. Tôi sinh ra ở đất cà phê và lớn lên với cây cà phê từ nhỏ nên tôi hiểu ngay giá trị của những hạt cà phê chồn.

#IAMCHEVENING

Một chuyến đi tại Erlangen, Germany (Ảnh: Nguyễn Văn Biên)

Biên tại hội chợ TOC 2017 (Ảnh: Nguyễn Văn Biên)

Một ký cà phê có thể có giá tới cả ngàn kip đón vụ cà phê năm đó.

đô. Và đây có thể là • • • • •
hướng đi mới để có **“Mặc cho sự phản đối từ phía**
thể nâng cao giá trị **cha mẹ và họ hàng, tôi đưa ra**
hạt cà phê quê tôi. **hai quyết định lớn của cuộc**
Sau khi thảo luận và **đời: khởi nghiệp và lấy vợ.”**

bàn bạc kỹ, chúng tôi • • • • •
bắt tay cùng làm. Mặc cho sự phản đối từ phía cha mẹ và họ
hàng, tôi đưa ra hai quyết định lớn của
cuộc đời: khởi nghiệp và lấy vợ. Tôi biết
rằng đây là cơ hội để mình bứt ra khỏi cái
quỹ đạo đơn điệu tẻ nhạt của cuộc đời,
dù tôi có thể sẽ phải trả giá rất đắt cho sự
tự do đó. Nhưng nếu khước từ nó thì cả
đời này tôi sẽ mãi nuối tiếc.

Tôi sắp xếp nghỉ việc một tuần sau đó.
Hai đứa tôi chạy rong ruổi đi tham khảo
các trang trại chồn hương ở Bình Phước
và lên cả Đà Lạt để học tập mô hình. Với
số vốn hơn 200 triệu đồng vay mượn
được từ họ hàng và nhà vợ, cộng với số
tiền hùn hạp từ thằng bạn, hai đứa tôi
bắt tay vào khởi nghiệp với một niềm tin
mạnh mẽ vào thành công.

Thử thách đầu tiên là xây dựng trang
trại trên mảnh đất nhà tôi. Bước ra từ
những những tòa cao ốc máy lạnh, suốt
ngày chỉ biết làm việc với bàn phím và
màn hình, tôi dần học hỏi được những
kỹ năng sống mà trước giờ tôi chưa hề
đụng chạm tới. Tôi dần quen và dùng
thành thục các công cụ bay, cuốc, xẻng;
các loại máy cưa, máy cắt, máy khoan.
Làm việc dưới cái nắng chói chang của
Tây Nguyên nhưng cứ nhìn công trình
của mình đang hoàn thiện từng ngày là
lòng tôi lại thêm phần khởi để tiếp tục.
Sau hơn một tháng xây dựng, công trình
đầu tiên của đời tôi cũng hoàn thành để

Ngày lên lại Sài Gòn
nhận bằng tốt ng-
hiệp, bạn bè chẳng
còn ai nhận ra tôi
dưới nước da đen
sạm của nắng gió Tây
Nguyên, bàn tay chai sần nhưng ánh mắt
lúc nào cũng đầy nhiệt huyết. Cầm tấm
bằng giỏi với một công trình nghiên cứu
khoa học được đăng trên một hội nghị
quốc tế uy tín, con đường đi lên cao học
rộng mở với tôi hơn bao giờ hết. Nhưng
tôi biết, ước mơ của mình giờ đây không
còn nằm ở đó nữa. Nó nằm ở nơi cao
nguyên đầy nắng gió, nơi gắn với cả tuổi
thơ tôi.

Tròn một tháng sau khi tốt nghiệp, tôi
làm lễ thành hôn với người con gái đã
đi cùng tôi suốt thời sinh viên và bên tôi
những ngày khó khăn nhất của cuộc đời.
Những quyết định năm đó của tôi vấp
phải sự phản đối từ mọi phía, đặc biệt
là từ bố tôi. Tôi biết bố tôi là một người
luôn làm những thứ chắc chắn, không
dám mạo hiểm và trước đây tôi có phần
nào ảnh hưởng tính cách đó từ ông. Ông
không ủng hộ tôi ngay từ ngày tôi nghỉ
việc về quê và vay mượn số tiền lớn bằng
nửa đời tích góp của ông. Ông gây áp lực
cho mẹ, cho tôi, làm không khí trong nhà
tôi trở nên căng thẳng. Gia đình khi đó
trở nên xa lạ với tôi hơn bao giờ hết.

Vụ cà phê năm đó, bày chồn hương
mang về cho chúng tôi hơn hai chục ký
cà phê chồn. Tuy nhiên, tôi vẫn chưa thể
tìm được đầu ra cho nó. Áp lực tài chính
đè nặng do tôi đã dồn hết tiền cho trang
trại. Tôi giao lại trang trại cho vợ và lên

thành phố quyết định mở rộng việc kinh doanh cùng thằng bạn. Với kiến thức trong mảng công nghệ thông tin, chúng tôi nhanh chóng mở rộng việc kinh doanh thú cưng, đồng thời thâm nhập thị trường bán lẻ online với các loại phụ kiện điện thoại. Mấy đứa chúng tôi làm việc không mệt mỏi với hi vọng lấy ngắn nuôi dài để tiếp tục phát triển trang trại. Tôi lo mọi việc từ chạy quảng cáo, tư vấn khách hàng, nhập hàng và giao hàng. Có những buổi trưa, tôi chạy bon bon trên cái xe Wave cũ dưới cái nắng chói chang 40 độ của Sài Gòn để kịp giao cho khách mà chẳng kịp ăn trưa.

Cũng từ những công việc như vậy, tôi được tiếp xúc với đủ loại khách hàng từ rất nhiều tầng lớp, nghề nghiệp và cũng học được khá nhiều bài học từ họ. Dù lúc đó người ốm nhom và đen ngòm, nhưng lúc nào tôi cũng tràn trề hi vọng vào những gì mình đang làm. Tôi luôn tự hào vì đã bứt phá ra khỏi guồng quay mà bao nhiêu bạn bè cùng trang lứa với tôi vẫn đang đi. Tôi biết cuộc đời tôi là ngoài bầu trời chứ không phải là trong bốn bức tường của những tòa nhà kia.

Những thất bại ủa về

Người Nga có câu ngạn ngữ nổi tiếng: *"Rắc rối không bao giờ đi một mình"*. Những thất bại của tôi cũng liên tiếp ủa về một năm sau đó kể từ khi tôi bắt tay vào khởi nghiệp. Nguồn hàng khan hiếm cộng những khó khăn từ phía chính quyền khiến việc kinh doanh thú cưng gặp khó khăn. Việc nhập hàng ồ ạt thiếu kiểm soát cùng với chi phí quảng cáo ngày càng lớn cũng khiến chúng tôi lao đao về tài chính để duy trì việc kinh

doanh online.

Và điều tồi tệ nhất xảy đến là dịch bệnh bùng phát tại trang trại chồn của chúng tôi. Tôi chạy ngay về nhà sau khi nhận được tin. Những con chồn khỏe mạnh năng động trước kia giờ đang chết dần từng ngày. Mỗi con trị giá bằng cả tháng lương tôi làm ở Sài Gòn. Mỗi sáng thức giấc, tôi chỉ ước sẽ không phải thấy thêm xác con chồn nào khi bước vào trang trại. Mẹ tôi thì suy sụp khi thấy trang trại của tôi đang đi xuống. Bố thì càng nói tôi nặng nề hơn. Tủ lạnh nhà tôi chật kín thịt chồn do tôi tự tay làm với hi vọng sẽ bán được cho thương lái để vớt vát lại chút ít.

Chưa đầy một tháng, mọi ước mơ trong tôi đều sụp đổ. Tôi mất hết hi vọng rồi tự hỏi: chẳng lẽ mọi thứ kết thúc ở đây sao? Những khoản nợ tôi vay để khởi nghiệp giờ đây cũng tới hạn phải trả. Tôi lướt qua một vòng những trang web tìm việc rồi ngán ngấm nghĩ tới việc mình sẽ phải quay lại cuộc sống cũ và mất vài năm để trả giá cho những thất bại mà tôi đã gây ra. Bạn biết đó, khi bạn thả một con chim ra khỏi lồng, cho dù bạn có bắt lại được nó vào lồng, nó vẫn không còn là con chim ngoan ngoãn chịu ở trong lồng nữa.

Tình cờ khi đó, tôi vô tình mua cuốn sách "Tony buổi sáng" cho vợ đọc. Cô ấy chia sẻ với tôi một bài viết trong đó. Nó viết về một con đường mới - bước chân tới những đất nước phát triển làm việc. Và

• • • • •
**"Mỗi sáng thức giấc,
tôi chỉ ước sẽ không
phải thấy thêm xác
con chồn nào khi
bước vào trang trại."**
• • • • •

UNIVERSITY OF
SURREY

The Surrey Stag (Ảnh: University of Surrey)

nó chỉ cho tôi một nơi để đi: Singapore. Trong đầu tôi nảy ra một ý nghĩ điên rồ, tôi sẽ tới đó để làm việc. Nó điên rồ vì tôi chưa từng nghe có ai làm điều đó, nhưng không hiểu tại sao tôi có một niềm tin mãnh liệt vào những gì cuốn sách ấy chỉ ra.

Hôm sau, tôi quyết định mượn giấy tờ nhà đất của bố đi cầm cố ở ngân hàng để giải quyết phần nào khoản nợ trước mắt, rồi chạy đi làm hộ chiếu. Tối hôm đó, bố tôi quần trí, bảo rằng tôi sẽ khiến gia đình mất hết nhà cửa. Ông nổi nóng đuổi tôi ra khỏi nhà. Mẹ tôi chỉ biết khóc van xin cho tôi. Suốt đêm tôi không ngủ được, sáng hôm sau tôi gói ghém hành lý rồi từ biệt mẹ trong nước mắt để lên lại Sài Gòn.

Hành trình tới Singapore

Tôi bước vào Singapore với chỉ 900 đô Sing trong túi (tiền lương đi làm công nhân của vợ tôi) và một vali toàn mì tôm với lương khô. Đặt chân lên xứ người, tôi ngỡ như vừa bước vào một thế giới mà trước đây tôi chỉ thấy qua phim ảnh. Những con đường rợp bóng cây không một chút rác, những ô đất cây cối um tùm bên cạnh những toà nhà chọc trời ốp kính sáng loá. Đó cũng là lần đầu tôi được nhìn thế giới từ ô cửa máy bay.

Sau một tuần trên đất Sing, tôi tìm được công việc đầu tiên và bắt tay vào làm việc sau đó. Nguyên công ty cả trăm con người với nhiều quốc tịch khác nhau, nhưng chỉ mình tôi tới từ Việt Nam. Tôi dốc hết sức

để làm việc không mệt mỏi, tự nguyện lên công ty làm việc cả thứ bảy, chủ nhật, dù chỗ tôi ở cách công ty hơn một tiếng đi tàu. Công việc này mang lại cho tôi các cơ hội tham gia vào toàn bộ dự án, từ soạn thảo hợp đồng đấu thầu cho tới quản lý tiến độ dự án. Tôi được gặp gỡ khách hàng, đối tác từ nhiều nước khác nhau, được mang sản phẩm tham gia vào các hội chợ quốc tế. Và hơn hết là những chuyến công tác nước ngoài ở nhiều nơi trên thế giới đã mở rộng tầm mắt cho tôi lên rất nhiều. Tôi học được những điều hay từ những nền văn hoá của mỗi nước, hiểu thêm về con người và cách làm việc của họ.

Chuyến đi ấn tượng nhất với tôi có lẽ là chuyến đi tới Đức. Nơi tôi tới là một thị trấn nhỏ có tên Erlangen nhưng nó lại là nơi đặt “đại bản doanh” của Siemens - một công ty tầm cỡ quốc tế với doanh thu hàng năm cả trăm tỉ đô. Cư dân chủ yếu ở thị trấn là sinh viên của trường Đại học Erlangen-Nuremberg và nhân viên công ty. Hàng ngày, rất nhiều người từ thành phố Nuremberg gần đó đổ về thị trấn nhỏ này làm việc. Người sáng lập công ty chọn thị trấn này đơn giản vì đó là quê hương ông và ông muốn đóng góp cho quê hương mình.

Cách đó khoảng chục cây số là thị trấn Herzogenaurach, nơi anh em nhà Dassler - những ông chủ của hai thương hiệu nổi tiếng là Adidas và Puma đặt trụ sở chính. Người Đức rất chăm chỉ làm việc, rất nghiêm túc và đúng giờ. Chính điều đó đã tạo nên một đất nước giàu có và thịnh

• • • • •
**“Nó thắp lên trong tôi về
một ước mơ biến ngôi làng
nhỏ quê tôi thành nơi mà ai
trên thế giới cũng sẽ nhắc
tới vào một ngày không xa.”**
• • • • •

vượng như vậy. Đó là những điều vượt ra ngoài sự tưởng tượng của tôi. Nó thấp lên trong tôi về một ước mơ biến ngôi làng nhỏ quê tôi thành nơi mà ai trên thế giới cũng sẽ nhắc tới vào một ngày không xa.

Cuộc hội ngộ với Chevening

Sau một năm làm việc tại Singapore, tôi đã trả xong món nợ từ lần khởi nghiệp trước. Tôi dần nhận ra rằng làm việc tại một đất nước phát triển sẽ mang lại cho tôi một cuộc sống ổn định với mức thu nhập cao, nhưng tôi biết nó sẽ không thể tạo ra sự thay đổi đáng kể nào cho quê hương tôi. Như cánh chim nhớ bầu trời, tôi lại thêm tự do. Và tôi biết đến Chevening một cách tình cờ, và rồi tôi thích nó chỉ vì nó mang tới cho tôi tất cả những gì

tôi đang cần. Một cơ hội học tập để mở rộng tầm hiểu biết, và trau rèn những kỹ năng cần thiết để tôi thực hiện ước mơ của mình. Khi đặt bút viết những dòng đầu tiên trong bài luận nộp học bổng, tôi được dịp nói hết về những khát khao cháy bỏng trong mình. May mắn thay, nó đã thuyết phục được hội đồng để mang về cho tôi tấm vé tới Anh cho một khoá học Thạc sĩ trong lĩnh vực mà tôi yêu thích.

Tôi biết rằng, một năm phía trước sẽ mang đến rất nhiều trải nghiệm và là cơ hội để tôi tiến gần hơn tới ước mơ của mình. Tôi tự nhủ đây sẽ lại là một cuộc hành trình thú vị khác trong cuộc đời mình. Tôi sẽ lại như cánh chim được quay về với bầu trời... ■

Tại hội chợ quốc tế TOC 2017 (Ảnh: Nguyễn Văn Biên)

II. HÀNH TRÌNH TRẢI NGHIỆM

DU LỊCH : BIẾN TRẢI NGHIỆM THÀNH KIẾN THỨC VÀ NIỀM TỰ HÀO DÂN TỘC

NGÔ MINH QUÂN

Tourism Management and Marketing MSc, Bournemouth University

Điều đặc biệt về tôi: Cực kỳ hài hước

Châm ngôn: "You can't cross the sea merely by standing and staring at the water"

Du lịch đến với tôi như một cơ duyên không có trong "cuốn-lich-được-bố-mẹ-lên-sẵn" của tôi. Tôi xuất thân trong một gia đình cơ bản. Mẹ làm giáo viên tiếng Anh, bố làm kỹ sư. Được bố mẹ bao bọc từ nhỏ, đến việc đi chơi biển với các bạn còn khó khăn (vì bố mẹ hay lo xa cho sự an toàn của tôi), nên tôi chưa bao giờ có ý định sẽ đi đâu xa mà sau này chỉ cần học đại học và làm việc ở Đà Nẵng là đủ.

Năm 2010, trong một dịp tình cờ, tôi đã thử ứng tuyển học bổng tại một trường tư thục tại Singapore. Chắc ông trời thương cho số phận ít được đi chơi nên đã trao cho tôi cơ hội đến Đảo quốc Sư tử. Hành trình du lịch của tôi bắt đầu từ đây.

Nỗi sợ của lần đầu sống xa nhà

Lần đầu tiên xa nhà là một cảm giác cực kỳ kinh khủng khiếp ghê sợ rùng rợn với tôi. Lúc đấy tôi mới thấm như nỗi cá kho tộ rằng việc được bố mẹ bao bọc có vẻ không phát huy tác dụng ở Singapore:

cơm không ai nấu cho, đồ phải tự giặt, tiếng Anh bên này lại khó nghe, mỗi lần thấy ai nói tiếng Việt là mắt lại sáng lên như thấy đồ ăn ngon, lâu lâu lại thêm mùi mặn của biển (tại quê tôi ở Đà Nẵng) hay vị cay nồng của đồ ăn miền Trung.

Dù bố mẹ đã gửi gắm một người quen bên đấy để cứ cuối tuần tôi lại về nhà họ chơi cho đỡ buồn, nhưng có vẻ vẫn không chữa được cơn đau nhức nhớ nhà.

"Làm thế quái nào trên đời lại có chuyện vừa đi chơi lại như vừa đi học như vậy?"

Và đối với một thằng con trai lúc nào cũng giả vờ làm một người đàn ông đích thực thì chuyện nhớ nhà đến phát khóc quả là một kỷ niệm chẳng hay ho mấy. Đã thế, bố mẹ lâu lâu lại còn gọi điện hỏi thăm sức khỏe kèm theo lời chú thích đang đi ăn tối với em gái thì cảm giác ba chấm lại ủa về thiệt khó tả.

Xách ba lô lên và bắt đầu đi

Tôi bắt đầu công việc trợ giảng tại trường và kiếm những đồng tiền đầu tiên. Thế là, để chiến đấu với nỗi nhớ nhà bất tận, tôi quyết định xách ba lô và du lịch thay

#IAMCHEVENING

Du lịch trải nghiệm văn hóa (Ảnh: Ngô Minh Quân)

vì về lại Đà Nẵng (một phần vì sĩ diện lỡ mồm nói tình hình là không nhớ nhà lắm đâu). Vậy là tôi lên Google tìm thông tin từ Singapore đi Malaysia chơi như thế nào. Thật ra lúc đấy chỉ dám đi Johor Bahru, là thành phố gần nhất và cũng dễ đi nhất. Với một tiểu sử được bọc từ trong ra ngoài như tôi thì việc tự mình đi từ Singapore đến Johor Bahru nó thần thánh như bạn vừa đạp xe từ Đà Nẵng đến Paris vậy.

Tôi lần theo các địa điểm được mọi người hay đến thăm và chụp ảnh. Tôi tự ở khách sạn và tìm đồ ăn, làm quen với người dân địa phương và bắt chuyện. Và tôi phát hiện ra một điều, đó là du lịch quả là vô cùng kỳ diệu. Làm thế quái nào trên đời lại có chuyện vừa đi chơi lại như vừa đi học như vậy? Tôi biết được các thông tin từ lịch sử đến văn hóa ở đây, từ kiến trúc tới con người, từ ẩm thực đến địa danh. Thật sự là quá thú vị với tôi. Và cứ thế, các chuyến đi kế tiếp cũng bắt đầu từ đấy.

“Tao tính đi tới [chỗ nọ chỗ kia]...” đã thành câu cửa miệng mỗi khi tôi có kỳ nghỉ nào đó. Quả thực việc đến thăm các miền đất mới luôn mang lại những trải nghiệm khó tả được bằng lời.

Riêng việc được tận mắt chứng kiến các cảnh đẹp mà lâu giờ chỉ xem qua mục hình ảnh từ các bài viết hay trên Google là đã rất thỏa mãn rồi. Đây là chưa kể việc biết được nhiều hơn những nét văn hóa, phong tục lạ đời mà nếu chỉ nghe qua thôi có thể mình còn tưởng là người ta bịa ra nghe cho vui tai. Và quan trọng nhất là, nó đã thay đổi tôi.

Kết thúc Đại học và nỗi niềm khi làm du lịch ở Việt Nam

Sau khi kết thúc ba năm đại học tại Singapore, tôi về nước và lên kế hoạch “gap year” để du lịch. Tuy nhiên, may mắn hơn là tôi lại được nhận vào làm tại Trung tâm Xúc tiến Du lịch, Sở Du lịch Thành phố Đà Nẵng để quảng bá và đưa hình ảnh của Đà Nẵng đến khắp nơi trên thế giới. Chưa bao giờ tôi thấy việc du lịch lại hữu ích đến thế.

Tuy nhiên, việc đi qua nhiều quốc gia cũng giúp tôi thấy được nhiều điều. Tài nguyên du lịch của Việt Nam phong phú như thế, biển đẹp như Đà Nẵng, động đẹp như Phong Nha hay phố cổ đẹp như Hội An, có kém gì các quốc gia khác đâu, nhưng sao du lịch vẫn chưa phát triển được như họ? Với các số liệu du lịch hàng năm, ta vẫn có thể thấy du lịch đang phát triển, nhưng tôi tham vọng lớn hơn, tôi muốn cả thế giới biết đến Việt Nam và ao

• • • • • ước được đến Việt Nam để khám phá, chứ không chỉ dừng lại ở con số vài triệu người mỗi năm.

“Nếu bạn chưa từng đi đâu ngoài thành phố mình đang sống, hãy tìm một nơi thật đẹp, thật thú vị để bắt đầu chuyến đi đầu tiên của mình.”

• • • • • Năm 2016, khi tôi có cơ hội sang Đức để công tác, nói chuyện với người dân tại đây, họ còn chẳng biết Việt Nam như thế nào, họ còn bất ngờ khi nghe nói Việt Nam có đủ gạo để ăn. Trời đất thánh thần ơi, năm 2016 rồi mà người ta vẫn cứ nhớ về một Việt Nam bất khuất kiên cường qua nạn đói như vậy sao? Hay câu chuyện một nhóm sinh viên Việt Nam (tôi chỉ đoán vậy tại nhìn mặt non xanh nhé lắm) tiệc tùng về rồi làm ồn trong hành lang khách

Tòa nhà Fusion (Ảnh : University of Bournemouth)

sạn Nhật tôi ở. Lúc đấy thật sự là muốn tự đào một cái hố nhảy xuống khi mà nghe nhóm khách du lịch nước ngoài nói với nhau “Đấy, đúng là dân châu Á. Mà hình như Việt Nam đấy”.

Quãng thời gian làm việc ở đây đã cho tôi nhận thức được rằng, du lịch không chỉ đơn thuần là trải nghiệm của bản thân, mà còn mang trong mình sứ mệnh của một đại sứ Việt Nam (nghe có vẻ hơi vĩ mô, nhưng mà không sai đâu). Người ta không cần biết bạn tên gì, ở thành phố nào, nhưng chỉ cần nhìn qua cách chúng ta ứng xử, họ sẽ đánh giá “Người Việt Nam” đấy. Hãy để cho bạn bè thế giới ngưỡng mộ Việt Nam như cách chúng ta vẫn nhìn họ.

Lâu nay Việt Nam vẫn nổi tiếng với câu chuyện kiên cường bất khuất chống giặc Tàu giặc Tây. Nhưng chiến tranh đã qua lâu lắm rồi, hãy để thế giới biết rằng Việt Nam bây giờ cũng phát triển, cũng hiện đại, cảnh vật, thiên nhiên, văn hóa, con người hay ẩm thực cũng đều rất tuyệt vời không thua bất cứ một quốc gia nào trên bản đồ. Và tin tôi đi, cảm giác mọi người đều trầm trồ về vẻ đẹp Việt Nam hay thành phố nơi bạn sống là một thứ cảm xúc thần tiên nhất trên đời này luôn.

Đôi điều tâm sự

Nhìn lại chặng đường từ chuyến đi đầu tiên năm 2010 đến bây giờ, tôi nghĩ mình thật may mắn khi có cơ hội đi đến nhiều nơi trên thế giới và ở cả Việt Nam. Nhưng mọi chuyện sẽ chẳng giống như câu chuyện ở trên nếu tôi không quyết định đi Malaysia vào thời điểm đấy.

Nếu bạn đã và đang du lịch để khám phá thế giới, hãy tiếp tục hành trình đó. Nếu bạn chưa từng đi đâu ngoài thành phố mình đang sống, hãy tìm một nơi thật đẹp, thật thú vị để bắt đầu chuyến đi đầu tiên của mình.

Cảm giác được “mục sở thị” nơi mà lâu giờ mình chỉ nhìn qua màn hình máy tính, hay cảm giác được trải nghiệm những điều thậm chí không có trong sách vở hay báo chí, là một thứ cảm xúc thần tiên tương đương với điều tôi nói ở mục trước luôn đấy. ■

#Hãy bắt đầu lên kế hoạch cho chuyến đi để đời của bạn đi nào!

#IAMCHEVENING

Cảm âm nhạc, hiểu văn hoá (Ảnh: Phan Khánh Hà)

CÁC BẠN LÀ NGỌN LÁ CỦA CỘI NGUỒN VĂN HOÁ VIỆT

PHAN KHÁNH HÀ

International Relations MA, University of Nottingham

Điều đặc biệt về tôi: *Thích sưu tầm tranh tượng, quần áo của tất cả các nước gom hết vào nhà mình.*

Châm ngôn: *"Be so good they can't ignore you"*

Hành trình tới nước Anh của chúng tôi, những người được học bổng Chevening Việt Nam 2017 – 2018, được khởi đầu với niềm hi vọng lớn. Đó là khi trở về, chúng tôi không chỉ có thêm kiến thức chuyên môn mà còn thêm những người bạn đáng quý, những mối quan hệ lâu dài. Trong hành trình đó, chúng tôi sẽ gặp các Cheveners từ khắp mọi nơi trên thế giới - những người dù không cùng tiếng nói, quê hương, nhưng là đều là những bạn trẻ có năng lực, có khát vọng cống hiến cho cộng đồng và chọn nước Anh là điểm để trau dồi bản thân.

Vậy câu hỏi đặt ra là: Làm sao để kết nối được với bạn bè từ khắp nơi trên thế giới? Làm thế nào để thích nghi được với văn hoá quốc tế trong (ít nhất là) một năm học? Làm sao cho thế giới biết mình đến từ Việt Nam, một đất nước đẹp, văn hoá hấp dẫn? Qua bài viết ngắn ngủi này, tôi muốn chia sẻ một số câu trả lời của mình. Đó là những điều tôi chắt lọc được trong quá trình làm việc với các bạn trẻ,

cũng như từ những hành trình vươn ra biển lớn với vị trí đại sứ tuổi trẻ Việt Nam. Trải nghiệm của tôi dù chưa hoàn thiện, nhưng tôi hi vọng có thể phần nào tiếp lửa hoài bão cho bạn đọc.

1. Hãy tự tin. Bạn có thể làm được!

Bản tính rụt rè đang cản đường người Việt Nam hội nhập. Hiện đang là giảng viên đại học, nên trong quá trình công tác, tôi có cơ hội tiếp xúc và tìm hiểu suy nghĩ của nhiều thế hệ sinh viên. Sáu

"Sinh viên có thể biết rất nhiều chương trình giao lưu văn hoá, nhưng lại quyết định không tham gia. Tại sao?"

năm quan sát cách các bạn tương tác với đời sống quốc tế, với chuyên gia nước ngoài cùng rất nhiều diễn đàn thanh niên khu vực, tôi nhận thấy tuy một số bạn có thể dễ dàng hoà nhập và thể hiện bản sắc, nhưng phần lớn dù rất muốn hoà nhập song đành cay đắng dừng bước trước rào cản văn hoá.

Sinh viên có thể hào hứng ra rạp xem phim Hàn Quốc hay mua sắm tại Thái Lan, nhưng lại cúi đầu im lặng khi các

diễn giả từ hai nước đó đến hỏi: “Các bạn biết những gì về chúng tôi?”. Sinh viên có thể biết rất nhiều chương trình giao lưu văn hoá, nhưng lại quyết định không tham gia. Tại sao?

Các bạn ấy trả lời tôi: Em sợ nói sai, sợ vốn ngoại ngữ không đủ, sợ thất thố thì mất mặt mình, lại xấu mặt nhà trường... Tóm lại là “Em không thể làm được”. Chung sống trong sự đa dạng chưa bao giờ là điều dễ dàng, nhưng nếu cứ mãi ở trong vùng an toàn, thì làm sao thế hệ trẻ có thể đưa đất nước hội nhập, sánh vai cùng bè bạn năm châu?

Ồ không, bạn có thể làm được! Những điều bạn nghĩ là không thể, chẳng qua vì bạn chưa hiểu và chưa thử làm thôi. Trong các chương trình giao lưu thanh niên ASEAN, tôi thấy các bạn trẻ trong khu vực suy nghĩ mới lắm. Làm thế nào để phá tan sự ngại ngùng? Nào ta cùng nhảy flashmob. Muốn quảng bá văn hoá cà phê? Làm một vở kịch. Nhiều người dân chưa nhận thức được về HIV/AIDS? Một chiến dịch thay đổi nhận thức cộng đồng. Tỷ lệ thất học cao gây lo lắng? Đào tạo nghề bartender, phục vụ khách sạn và nhà hàng cho các em nhỏ cấp 2.

Nghĩ ra những ý tưởng mới, sáng tạo thực hiện chúng, kiên trì với ước mơ, họ đã cho tôi thấy một tư duy “Tôi làm được” rất mới mẻ. Hãy là một phần của giới trẻ khu vực. Một lần mạnh dạn làm hướng dẫn viên du lịch đi. Một lần đăng ký thi hát tiếng Anh hay nộp đơn tham gia các sự kiện giao lưu quốc tế đi. Bạn có thể làm được, và bạn sẽ đi xa hơn sau những nỗ lực đó. :)

2. Hiểu rồi sẽ yêu

Bảy năm trước, tôi tham gia một cuộc thi hát tiếng Anh. Điều quý giá nhất tôi có được sau cuộc thi không phải là giải thưởng, mà chính là câu nói “Hiểu rồi sẽ yêu” mà thầy hướng dẫn âm nhạc đã nói với tôi. Thầy dạy rằng khi xử lý một ca khúc quốc tế, cần phải tìm hiểu xem đó là âm nhạc của nền văn hoá nào, nhạc sĩ đã sáng tác trong hoàn cảnh ra sao, ca từ hàm chứa những gì. Hiểu bài hát rồi thì mới yêu được nó. Yêu được rồi thì mới hát hay được.

Cách tiếp cận này cũng hiệu quả với quan hệ quốc tế. Với mỗi người và mỗi đất nước, văn hoá là cội nguồn, là linh hồn, thể hiện qua nghệ thuật, tôn giáo, niềm tin, phong tục tập quán... Để tạo cảm tình với bạn bè quốc tế, nhất thiết cần cho họ thấy mình biết và trân trọng văn hoá của họ. Văn hoá như một thứ dầu bôi trơn, làm tăng sự hiểu biết và thiện cảm giữa hai bên. Muốn hiểu văn hoá của nước bạn và tránh những hiểu lầm không đáng có, đầu tiên cần tìm hiểu trước, sau đó tìm cho mình cơ hội được trải nghiệm văn hoá.

Có rất nhiều cách để tìm hiểu văn hoá các nước: Qua sách vở, internet, phim ảnh, âm nhạc, qua du học, homestay ngắn ngày, du lịch, các chương trình trao đổi văn hoá... Bạn có thể chọn cách tiếp cận của riêng mình. Với tôi, tôi thường chọn kênh âm nhạc, tham gia các chương trình homestay và các chương trình liên văn hoá.

Năm 2011, làn sóng Hàn (Hallyu) quét mạnh mẽ cả Việt Nam với những giai

điệu sôi động, những ca sĩ thần tượng đẹp như những vị thần. Tôi muốn hiểu sâu hơn làn sóng với điểm nhìn của một sinh viên quan hệ quốc tế. Vì vậy, tôi chọn tham gia cuộc thi hát KPop quốc tế do trung tâm văn hoá Hàn Quốc tổ chức. Để cover được bài hát “If I leave” nói về hoàng hậu Myeong Seong, tôi đã tìm gặp những người Hàn Quốc sống tại Việt Nam để học phát âm ngữ nghĩa, học lịch sử Hàn Quốc về hoàng hậu và vụ ám sát bà diễn ra tại Okhoru Pavillion, cũng như điều đó tác động thế nào tới niềm tự hào dân tộc của Hàn Quốc và quan hệ Hàn-Nhật. Tôi nghĩ rằng đó là bài pop Hàn Quốc đã tôi hát cảm xúc và được nhiều bạn Hàn Quốc yêu cầu hát lại nhất. Qua chương trình đó, tôi đã trở thành người bạn tốt của người dân Hàn Quốc và được

mời đến nước bạn giao lưu trong 10 ngày.

Tôi cũng rất yêu thích Nhật Bản, và đã tham gia chương trình Tàu

thanh niên Đông Nam Á – Nhật Bản năm 2015. Trong khuôn khổ chương trình, tôi được nhận vào homestay trong một gia đình ở Saga (Nhật Bản). Ở với mẹ nuôi vài ngày, tôi đã được học về cách chào hỏi, sắp xếp vật dụng trong nhà của người Nhật, cách mặc kimono, tặng quà, thưởng trà, nấu nướng... Trong những ngày đó, tôi nhận thấy sự khác biệt trong cách xử lý sự cố của người Nhật. Ngày cuối cùng homestay, cô bạn cùng phòng

“Trong những ngày đó, tôi nhận thấy sự khác biệt trong cách xử lý sự cố của người Nhật.”

Giao lưu văn hoá - Hiểu rồi sẽ yêu (Ảnh: Phan Khánh Hà)

của tôi bị ốm. Nếu ở Việt Nam, theo truyền thống “Một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ”, chúng tôi sẽ đều đến bệnh viện theo dõi tình hình sức khỏe của bạn rồi mới bay về Tokyo. Nhưng mẹ nuôi tôi đã chọn đưa tôi ra sân bay, và gửi bạn tôi cho nhân viên y tế của chương trình chăm sóc. Dù rất buồn khi không được ở bên bạn mình khi đang ốm, tôi hiểu cái lý của họ. Hiện tôi cũng thường xuyên áp dụng những điều được học với những người bạn Nhật của mình.

Vậy đó, tò mò thì muốn tìm hiểu. Khi hiểu rồi, sẽ thấy yêu. Sự hiểu biết lẫn nhau chính là chìa khoá của một mối quan hệ tốt đẹp với bạn bè quốc tế.

3. Tôi đến từ Việt Nam

Ngài Đại sứ Giles Lever nói rằng, mỗi học giả Chevening chính là một đại sứ văn hoá giữa hai nước Việt Nam và Anh, bởi chúng tôi có cơ hội học tập và trải nghiệm cả hai nền văn hoá. Trách nhiệm của một đại sứ văn hoá không chỉ là học hỏi văn hoá Anh và mang những điều tiến bộ về cho Việt Nam, mà còn là quảng bá văn hoá Việt Nam đến với thế giới. Tiếc thay, nhiều du học sinh chưa thật sự chú trọng đến vấn đề này.

Trong bất cứ một mối quan hệ nào, bốn câu hỏi này luôn được đặt ra: Bạn là ai? Bạn muốn gì? Họ là ai? Họ muốn gì? Có thể thấy việc hiểu mình quan trọng không kém việc hiểu đối phương. Khi kết

Khánh Hà cùng đoàn đại biểu Tàu Thanh niên Đông Nam Á 2015 mang Việt Nam đến với bạn bè quốc tế (Ảnh: SSEAYP Vietnam Network)

Tòa nhà The Trent (Ảnh: University of Nottingham)

thân với bạn bè quốc tế, bạn muốn tìm hiểu về văn hoá nước họ, tìm những cơ hội để phát triển bản thân và sự nghiệp. Họ cũng muốn thế! Khi đến Việt Nam, quen một người Việt Nam, người nước ngoài muốn biết thêm về văn hoá, ẩm thực, lịch sử... của chúng ta. Họ cũng kiếm tìm những cơ hội việc làm, kinh doanh. Họ mong chờ chúng ta cung cấp thông tin về những cơ hội đó.

Mới tuần đầu tôi đến Anh, nhưng tôi đã cảm nhận được bàn bè xung quanh mình hứng thú với Việt Nam như thế nào. Nhân viên nhà trường ồ lên khi biết tôi đến từ Việt Nam "Thật dũng cảm, đi xa như vậy đến đây học!". Họ thích thú khi nhìn thấy quốc huy trên hộ chiếu Việt Nam, hỏi tôi rất nhiều về vị trí địa lý và khí hậu của Việt Nam.

Một anh nhạc sĩ người Italy tôi tình cờ gặp ở bến xe buýt cũng hào hứng không kém khi nói về âm nhạc trong các nghi lễ tâm linh của dân tộc H'Mong - đề tài tiến sĩ của thầy anh. Trong lớp cao học quan hệ quốc tế, tôi là người Việt Nam duy nhất; và khi nhiều người trong lớp muốn nghiên cứu các vấn đề Đông Nam Á tại Viện Châu Á và Thái Bình Dương học (thuộc đại học Nottingham) thì tôi bỗng trở thành "tổng đài offline" một cách đầy thú vị! Thế giới thật đẹp vì sự đa dạng, tôi mừng vì những người bạn mới của mình trân trọng điều đó, và có cảm tình với Việt Nam.

"Trách nhiệm của một đại sứ văn hoá không chỉ là học hỏi văn hoá Anh và mang những điều tiến bộ về cho Việt Nam, mà còn là quảng bá văn hoá Việt Nam đến với thế giới."

Tôi đã chuẩn bị những câu chuyện về Việt Nam để kể cho họ từ rất lâu rồi. Một nền văn minh lúa nước Đông Sơn, trời tròn đất vuông cùng bánh chưng bánh dày, sông Cửu Long như chín con rồng uốn lượn, cổ đô với ca Huế trên sông Hương, đất bazan Tây Nguyên hoang sơ màu mỡ, muối mặn tình người Nghệ Tĩnh... Đất nước Việt Nam đẹp như thế đó.

Trong hành lí, tôi mang theo chiếc áo dài, tranh thêu vịnh Hạ Long, cà phê sữa đá Sài Gòn để chia sẻ cùng các bạn. Với những đối tác tiềm năng muốn tìm hiểu đầu tư sang Việt Nam, tôi sẽ giúp họ hiểu thêm về Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh, hai trong số 25 thị trường thu hút FDI (Đầu tư trực tiếp nước ngoài) mạnh mẽ nhất thế giới. Tôi tin rằng, văn hoá Việt Nam đậm đà, hấp dẫn, con người Việt Nam duyên dáng, chân thành cùng một nền kinh tế đang trên đà phát triển sẽ tạo được thiện cảm với những người bạn Anh đã từng rất xa xôi.

Hãy ngắm lại vẻ đẹp của đất nước qua lời ru của mẹ, bài học trên lớp, tiếp xúc với những người lao động, qua những chuyến "phượt" ngang dọc dải đất thân thương. Các bạn là ngọn lá của cội nguồn văn hoá Việt, là đại sứ văn hoá mà cộng đồng hân hoan gửi đi xa. Hãy mang tình yêu và sự tự tin đến với nước Anh, đến với mọi nơi trên thế giới phẳng này. ■

TIẾNG HÁT TRONG TRẠI TỊ NẠN

TÔN NỮ TƯỜNG VY

Education and International Development MA, University College London

Điều đặc biệt về tôi: *Cuồng mêo, cuồng đọc và vẽ truyện tranh*

Châm ngôn: *"No pain, no gain"*

- "Em giấu máy ảnh vào áo khoác đi", Saw Myint, anh bạn tôi nhắc khi chiếc xe đồ phăm phăm tiến đến khu trại tị nạn trên đỉnh núi. Tôi đang đi bụi lên trại tị nạn Mae La ở tỉnh Tak, khu vực biên giới giữa Thái Lan và Myanmar, tôi sẽ tìm hiểu giáo dục và cuộc sống của người dân.

Không phải là nhân viên của bất cứ phái đoàn hay tổ chức nào, tôi không (và cũng không thể) có giấy phép của chính phủ Thái Lan, nên tôi sẽ thử phiêu lưu, đi bằng "con đường của người Karen".

Vào trại bằng chứng minh thư Việt Nam

Khi vào núi, không khí dịu lại, mát lạnh hơn hẳn. Hai bên đường, những dãy núi cao trập trùng in trên nền trời xanh. Khói bếp và mái nhà tranh của người tị nạn thấp thoáng trong rừng cây xanh ngắt.

- "Một, hai, ba... bốn cái trạm kiểm soát nhỏ", Saw Myint lẩm nhẩm, khuôn mặt khoái chí như thể đếm trạm là trò tiêu khiển thú vị lắm, "Em không thấy phải không? Hẳn rồi, trạm 'núp lùm' mà".

Đến một trạm kiểm soát, tất cả chúng tôi phải xuống để cảnh sát Thái lên kiểm tra xe. Xong chỗ này thì tôi đến trạm cuối cùng – cổng vào trại tị nạn.

Theo lời Saw Myint, tôi đưa... chứng minh nhân dân Việt Nam cho ông chú cảnh vệ người Thái. Chú ấy có vẻ đọc rồi lấy điện thoại ra chụp, nói gì đó với anh bằng tiếng Thái rồi cho bọn tôi vào.

- "Họ đọc kiểu gì mà cho qua nhỉ?", tôi hỏi.

- "Anh cũng không biết. Chỉ biết là nếu em đưa giấy tờ tiếng Anh như hộ chiếu, họ đọc được thì làm khó."

Tôi tặc lưỡi, thôi ý định cố hiểu logic của việc này là gì.

Saw Myint là người ở bang Karen, Đông Nam Myanmar, trong một khu vực xung đột giữa chính quyền quân đội trung ương và nhóm vũ trang dân tộc Karen. Karen là dân tộc có dân số lớn thứ ba ở Myanmar, và có cuộc nội chiến đòi tự trị quyết liệt nhất, từ lúc Myanmar giành độc lập khỏi đế quốc Anh năm 1948 đến tận bây giờ.

Cứ quân đội Myanmar tới là người dân Karen lại chạy tan tác, để tránh tên bay đạn lạc, bắt lính hay hãm hiếp. Họ hay chạy vô rừng. Trong rừng, họ chặt tre làm lều ở, ra suối bắt cá, đi loanh quanh hái rau rừng, đào măng ăn. Họ phải nấu cơm nước ban đêm để tránh bị thấy khói. Bốn tuổi, cái tuổi "con nhà người ta" tập mặc quần áo, tập đá bóng hay cầm bút thì

Saw Myint phải phụ bố mẹ làm lều, rọc lá chuối lợp mái, trông em.

Vì cứ chạy lòng vòng trong rừng, nghe

ngóng thấy quân đội trung ương rút đi thì mới lục tục về làng, rồi dăm bữa nửa tháng lại chạy, nên người ta giấu sẵn gạo và muối trong rừng. Khi cần thì tới lấy. Rau, thịt, cá, măng trong rừng thế nào cũng có, nhưng gạo và muối thì không. Thậm chí muối rất quý, vì họ không giáp biển nên phải mua. Nhưng đôi lúc gạo và muối bị hư hoặc không còn do mưa nắng, hay bị... gấu chôm mất tiêu. Có người khi đi mang theo ít tiền. Đói thì vào làng nào đó mua đồ. Hoặc người khác thì mang theo hạt giống rau củ quả, trồng trong rừng. Sau này cần, cứ quay lại là có ăn.

- "Nhưng làm thế quân đội biết chỗ mình giấu đồ, trồng rau thì sao?", tôi chép miệng.

- "Thì họ gài mìn quanh đó. Mìn ở dọc biên giới này nhiều vô kể. Chính vì đối phó mãi mà cũng chẳng đảm bảo được

Bốn tuổi, cái tuổi "con nhà người ta" tập mặc quần áo, tập đá bóng hay cầm bút thì Saw Myint phải phụ bố mẹ làm lều, rọc lá chuối lợp mái, trông em.

• • • • •

gì nên phải liều mình trốn qua Thái tị nạn thôi."

Năm 1984, làng của anh bị đốt cháy, cậu bé Myint 5 tuổi phải rời quê hương để đến trại tị nạn ở biên giới với Thái Lan. Trong những năm ở đó, anh và gia đình phải chuyển qua rất nhiều trại khác nhau. 17 tuổi, Myint trở về Myanmar và gia nhập quân đội dân tộc Karen.

"Phải kiên cường lắm mới trụ nổi ở chốn rừng thiêng nước độc, thiếu ăn thiếu mặc đủ thứ", Myint nói khi quẩy ba lô dẫn tôi băng qua một chiếc cầu, "điều làm anh ám ảnh nhất là cậu bạn thân chết trong một trận chiến, trong khi hôm trước cậu ấy còn vô tư ngồi cười nói với anh".

Hai năm sau, Myint rời quân ngũ, trở lại trại tị nạn học hết trung học rồi kiếm đường đi làm. Tôi có cảm giác người trẻ nào ở đây cũng có cái gì đó già trước tuổi vì những kí ức dữ dội chống chọi của bản thân và gia đình.

Một lớp học (Ảnh: Tôn Nữ Tường Vy)

Từ ngoài nhìn vào trại tị nạn Mae La (Ảnh: Tôn Nữ Tường Vy)

“Những người tị nạn này không được công nhận quốc tịch Myanmar hay Thái Lan. Họ được gọi là “người vô tổ quốc”

Theo Cao ủy Liên Hợp Quốc về Người tị nạn UNHCR, Thái Lan không kí Công ước Liên Hợp Quốc 1951¹ liên quan tới tình trạng của người tị nạn và chưa có khung pháp lý chính thức về vấn đề này, nên những người tị nạn này không được công nhận quốc tịch Myanmar hay Thái Lan. Họ được gọi là “người vô tổ quốc” (“stateless people”). Chính sự mong manh đó mà họ mất các quyền căn bản như có thể căn cước, hộ chiếu, bảo hiểm y tế hay ghi danh học Đại học. Đồng thời họ cũng dễ dàng là con mồi cho bọn buôn người.

Saw Myint khi có dịp đi nước ngoài lần đầu, anh phải về Myanmar, tìm xin thẻ căn cước của một người đã mất có cùng tên khác họ, rồi nhờ bạn bè giúp đỡ hồ biến một tí để có thể căn cước để làm hộ chiếu.

“Hộ chiếu anh là thiệt đó nha. Chỉ có một xiu trước đó là không thiệt thôi”, anh chàng cười ha hả.

Anh đưa tôi đến gặp nhóm KSNG (Mạng lưới Sinh viên Karen), những người sẽ giúp tôi chuyện ăn ở, đi lại và tìm hiểu thông tin trong trại. Tôi leo lên trụ sở KSNG – một căn nhà sàn bằng tre. Mỗi bước đi là mỗi tiếng cọt két, sàn nhà nhún nhún. Tối, tôi bật đèn pin đi tắm và cố dùng thật ít nước. Nơi này chỉ mới có hệ thống ống nước dẫn từ núi xuống vài tháng trước thôi. Tôi ăn cơm trong ánh đèn tù mù. Cọng rau cải các bạn luộc còn nguyên cả rễ, tôi cứ ăn y như các bạn. Cái sự khổ cực đã len cả vào thói quen ăn uống của người ta.

Trong đêm trăng, bọn tôi ngồi nói chuyện, hát cho nhau nghe những bài dân ca của người Karen, người Việt. Tôi ngủ cùng các bạn trong ngôi nhà sàn đơn sơ chỉ có ba mặt tường bằng nứa đập dập nẹp lại. Tôi

Hsa Paw (ngoài cùng bên phải) là phiên dịch viên cử khôi cho tôi trong những cuộc trò chuyện với người dân (Ảnh: Heather Sein)

Trên đường thăm trường học và nhà dân ở trại Mạ Lạ, 2016 (Ảnh: Heather Sein)

nằm ngấm mái nhà được lợp bằng lá cây, nghe tiếng lá mít xào xạc cạ vào mái, cạ vào lá cây rừng sát bên. Cây mít này chỉ mới ba bốn tuổi. Người ta trồng để thêm cái ăn.

“Hóa ra tị nạn cũng là dân tị nạn giáo dục”

Là thành viên của KSNG, Hsa Paw là phiên dịch viên cho tôi. Tuy chỉ mới 17 tuổi, cô bé đã là sinh viên năm hai của một trường Cao đẳng Sư phạm. Cô bé nói tiếng Anh thông thạo gấp tí lần tôi hồi bằng tuổi em ấy. Năm 12 tuổi, khi tôi chỉ mới bập bõm học bài ABC và “Chào bạn, tên tôi là Mary, đây là Peter”, thì Hsa Paw bắt đầu nghe sách nói Harry Potter và đọc tiểu thuyết bằng tiếng Anh. Trong trại tị nạn.

Cô bé xuất thân từ Yan-gon. Tôi vô cùng ngạc nhiên khi cô bé bảo tháng sau em và một số bạn khác trong KSNG trở lại Yangon làm thẻ căn cước (và đến bây giờ các bạn vẫn chưa làm được thẻ). Ở thế chẳng lẽ trong trại tị nạn còn có cả những người không phải dân tị nạn à? Và đây là một trong những điều mới mẻ nhất tôi phát hiện được ở Mae La.

- “Em ghét thời đi học ở Myanmar”, Hsa Paw nói khi dẫn tôi đi loanh quanh trong làng, “thầy cô toàn dạy ra rả một chiều, đầy định kiến kiểu quản không được thì cấm, học phí thì càng ngày càng tăng, lại bắt buộc phải học thêm nếu không muốn bị ‘đi’, bất kể mình học tốt thế nào”.

Có ba đứa con, chồng mất sớm, mẹ Hsa Paw phải làm nghề may nuôi con. Cả trăm chi phí học hành thuốc men đi lại ăn uống của cả ba đứa đều đè nặng lên đôi vai của người mẹ. Cuộc sống chật vật quá nên mẹ em nghe lời người thân khuyên, quyết định vào trại tị nạn để con có cơ hội định cư ở nước thứ ba, được hưởng một nền giáo dục tốt hơn. Thế là mấy mẹ con bà cháu khăn gói dắt díu nhau vào trại tị nạn năm 2007, nhưng vào rồi mới biết mình không thuộc diện được làm hồ sơ định cư.

Theo Forced Migration Review² và một cán bộ truyền thông UNHCR Đông Nam Á tôi đã nói chuyện ở Bangkok, thì chính phủ Thái Lan đã yêu cầu UNHCR không nhận đăng kí đối với người Myanmar xin tị nạn ở Thái từ năm 2005 – thời điểm họ cho rằng căng thẳng xung đột sắc tộc ở Myanmar đã hạ nhiệt, không còn lý do để xin tị nạn nữa.

Dù không được định cư ở Mỹ hay Anh như mơ ước, và cuộc sống trong trại rất tù túng, nội bắt xuất ngoại bắt nhập, hàng ngày cũng chỉ gặp ngần ấy khuôn mặt người, nhưng gia đình em ở luôn trong trại tị nạn chứ không quay về Myanmar.

- “Bọn em thấy giáo dục trong trại đúng là cái bọn em tìm kiếm. Học phí được miễn hoặc rất rẻ, tầm 100 baht (khoảng 60.000 đồng) một học kì. Giáo trình hiện đại của New Zealand, Úc tặng. Phương pháp dạy

¹ Tuy không kí Công ước 1951 nhưng Thái Lan đồng ý cho UNHCR nhận người xin tị nạn, xử lí hồ sơ xin tị nạn của họ trong lãnh thổ nước này và chuyển họ đến một nước thứ ba.

² Lee, C & Glaister, I 2008, ‘Burmese asylum seekers in Thailand: still nowhere to turn’, Forced Migration Review, xem 02/10/2017, <<http://www.fmreview.org/burma/lee-glaister.html>>.

tự do, phản biện và thực tế. Người dạy là tình nguyện viên quốc tế, thầy cô giỏi hoặc các anh chị đã tốt nghiệp dạy lại cho thế hệ sau."

"Một khi những người có năng lực không sống nổi ở một nền giáo dục quốc dân ngọt ngào chèn ép, thì họ sẽ gặp nhau, cùng xây nên một nền giáo dục mới của riêng họ."

Tôi cười lớn, nói đùa hóa ra tại đây cũng là dân tị nạn giáo dục. Mà một khi những người có năng lực không sống nổi ở một nền giáo dục quốc dân ngọt ngào chèn ép, thì họ sẽ gặp nhau, cùng xây nên một nền giáo dục mới của riêng họ. Nhiều thầy cô trong trại từng là sinh viên xuất sắc hàng đầu của Myanmar, được học bổng toàn phần ở các trường hạng nhất của Mỹ như MIT, Stanford... nhưng sau khi chính quyền quân sự độc tài của tướng Ne Win lên ngôi năm 1962, họ bị "đi" sát đất, như không được cấp hộ chiếu, bị bắt bớ, theo dõi, chặn hết công ăn việc làm. Bà ngoại của Hsa Paw cũng từng học ở Đại học Rangoon (Đại học Yangon ngày nay) danh tiếng như Oxford của Myanmar xưa.

- "Thời của bà, tiếng Anh là ngôn ngữ giao tiếp và học tập bắt buộc từ nhỏ tới lớn. Nhưng từ năm 1962, quân đội bãi bỏ chương trình tiếng Anh, giảm mọi quy chuẩn trí tuệ xuống và biên soạn, rập khuôn chương trình theo ý họ. Cho nên đa phần thế hệ sau ở Myanmar hiếm người có khả năng tiếng Anh và tri thức

"Các thầy cô và bà đã chọn trại tị nạn này để được tự do theo một nghĩa nào đó, và được truyền lửa cho thế hệ sau."

nền tảng tốt như lớp người trước".

Bà ngoại của Hsa Paw, tóc trắng như

cước, nói dịu dàng bằng một chất giọng Anh sang trọng cổ điển. Bà cũng là người đã kèm cặp Hsa Paw từ sớm để em ấy giỏi tiếng Anh, sau này em ấy có được nhiều kiến thức, bạn bè và cơ hội trên thế giới hơn. Các thầy cô và bà đã chọn trại tị nạn này để được tự do theo một nghĩa nào đó, và được truyền lửa cho thế hệ sau.

- "Sau khi tốt nghiệp, em sẽ đi dạy và tham gia mở một ngôi trường tiểu học với chương trình của New Zealand, khác hẳn với những trường truyền thống đa số ở vùng biên giới này", Hsa Paw cười vui vẻ, "em muốn lũ nhóc sẽ thực sự tận hưởng việc học chứ không phải vật vờ như em ngày xưa."

"C là Chúa Hài đồng ra đời hôm ấy..."

Phần lớn người Karen ở đây theo Kitô giáo, phần nhỏ theo Phật giáo và Hồi giáo. Tôi cùng hai đứa bạn tổng ba trên chiếc xe máy cà tàng cũ rích, đi đến trường của nhóm sinh viên KSNG. Trên đường đi, tại tôi băng qua mấy ngôi chợ sáng, phần lớn là do người Hồi giáo bán hàng. Họ rất giỏi buôn bán. Tôi rất thích sự đa dạng văn hóa trong trại này.

Gửi xe xong, bọn tôi bắt đầu... leo núi. Quái, đường đến trường gì mà phải leo lên sườn núi, bám chân vào những hốc đất ngoằn ngoèo trơn trượt, chui rúc len lỏi qua nhà sàn của người ta thế này? Hóa ra khi leo lên đỉnh núi, tôi bắt đầu thấy lác đác bóng áo trắng quần đen, váy đen của học trò. Bỗng nhiên tôi nghe văng vẳng

tiếng đàn guitar và tiếng hát của vài nam sinh từ một phòng học trống.

*"C là Chúa Hài đồng ra đời hôm ấy
H là Thiên thần Truyền tin trong đêm
R nghĩa là Đấng Cứu chuộc của chúng ta..."*
(*"C-H-R-I-S-T-M-A-S"*)

Gió sớm len qua vòm lá tre xanh, vờn trong tóc tôi. Ừ nhỉ, mấy hôm nữa là Giáng sinh rồi. Sắp gói lại một năm rồi cơ đấy. Chắc mấy bạn này tập văn nghệ. Tôi là Phật tử, nhưng cũng thấy nôn nao với những dịp quan trọng của các tôn giáo khác.

Đây là trường Cao đẳng Sư phạm Pu Taw. Hội trường có phong màn, micro đầy đủ nhưng đều cũ kỹ. Nhìn lên trần nhà, tôi thấy bên dưới mái tôn chỉ là những tấm bìa các-tông được xếp gối lên nhau, phồng rộp, xỉn màu, chứng tỏ đã từng bị dột nước mưa. Tôi vào phòng giáo viên để xin phép tham dự buổi sinh hoạt ngoại khóa và được phỏng vấn giáo viên, học sinh. Thầy Hiệu phó vui thấy rõ khi có khách phương xa đến thăm. Thầy tự dưng cao hứng bảo hay là tí nữa cô Vy lên bục làm một bài phát biểu 5 – 10 phút để động viên các em nhé.

Buổi sinh hoạt thật vui với các màn đàn hát, thổi kèn saxophone, chơi violin. Một thầy giáo thì kể chuyện danh nhân. Một cô bé làm ông già Noel cười hô hô phát kẹo cho mọi người. Một cậu bé thổi kèn dù bị hụt hơi nhưng vẫn ráng thổi hết bài theo nhạc nền. Đang lúc cậu bối rối thì bọn học trò bên dưới vỗ tay động viên

rào rào. Dễ thương hết biết.

MC là thầy Hiệu phó vui tính nhưng dẫn chuyện cũng rất sư phạm. Sau mỗi tiết mục, thầy hỏi học sinh những thông tin cơ bản để kiểm tra coi tụi nó đã nghe và hiểu tới đâu. Rồi thầy mời tôi lên phát biểu. Chẳng nhớ tôi đã nói những cuội gì, nhưng sau đó nhiều thầy cô và học trò đến cảm ơn tôi. Thật ra tôi mới là người

"Người ta có thể nghèo, mồ côi, chạy giặc như cơm bữa, sống trong bom đạn hay phần chí trước nền giáo dục chính quy, nhưng người ta không muốn thất học"

mang ơn họ vì đã cứu mang và cho tôi những bài học mới về giáo dục.

Người ta có thể nghèo, mồ côi, chạy giặc như cơm bữa, sống trong bom đạn hay phần chí trước nền giáo dục chính quy, nhưng người ta không muốn thất học. Hóa ra những nơi như trại tị nạn ở biên giới lại là nơi những chiếc lá khô vun đắp, nuôi dưỡng những mầm cây mới cho tương lai.

Những chuyến phiêu lưu như thế này đã khiến tôi muốn mang lại giáo dục cho những người yếu thế trong xã hội. Và rồi tôi tìm đến Chevening – nơi cho tôi cơ hội học hành bài bản để xâu chuỗi, lý giải những gì mình đã trải nghiệm để sau này có thể đóng góp được gì đó cho quê hương Việt Nam.

Đến bây giờ, tôi vẫn không bao giờ quên màu áo trắng học trò tỉnh khô, tiếng đàn guitar và lời ca đầy hi vọng đó vì vút trong gió sớm đại ngàn. Nó chở theo ước mơ của những con người đầy khát vọng về một tương lai tươi sáng hơn, của họ, và cả của tôi. ■

III. HÀNH TRÌNH CHEVENING

“CON GÁI CÓ THÌ”: KHI NÀO LÀ MUỘN ĐỂ DU HỌC?

PHẠM THU HÀ

Enterprise MSc, University of Leeds

Điều đặc biệt về tôi: *A miraculous fangirl*

Châm ngôn: *“Every moment of light and dark is a miracle”*

Tôi, 26 tuổi, tính theo tuổi mụ là 27. Còn tính theo tuổi các cụ thì cũng đã xấp xỉ 30.

Ở tuổi này người ta có gì?

- Những câu hỏi nghe đến nằm mơ cũng thấy: “Khi nào lấy chồng?”

- Vài năm kinh nghiệm làm việc. Bắt đầu tới cái ngưỡng được cất nhắc lên vị trí mới tốt hơn, lương cao hơn, oách hơn!

- Sự... lười và ngại học bắt đầu nhen nhúm: Đang đi làm với bao nhiêu bài học thực tế như thế này mà quay lại cái thời đèn sách nghiên cứu ư? Ôiii không, nào bộ tuổi này bắt đầu chậm chạp hơn rồi, nhớ làm sao được kiến thức giảng đường chứ.

- Những trách nhiệm của một-người-trưởng-thành

- Vân vân và mây mây...

Hành trình đến với Chevening của tôi là cả một quá trình với rất nhiều câu hỏi, những lần nhìn lại bản thân qua những trải nghiệm và bài học mà mình đã kinh qua, với bao nhiêu thành công và thất bại. Trong quá trình dài đó, đã biết bao

lần tôi chùn chân, định bỏ cuộc. Phần nhiều là vì những cái tôi “có” như vừa kể ở trên, vì cái ngưỡng tuổi mà theo quan niệm Á Đông là “con gái có thì”... Và tôi biết, không phải chỉ mình tôi từng nghĩ nhiều về điều này.

Chùng chình vì những tác động bên ngoài

Rất nhiều người nói với tôi rằng, là con gái thì đừng học cao quá làm gì, khó lấy chồng. Học cao thì cũng để làm gì đâu. Đến cuối cùng, cái mà người phụ nữ luôn mong mỏi hướng tới là một cuộc sống ổn định, một gia đình hạnh phúc. Mà cái đó đâu cần tấm bằng cao học. Nếu đang “có bồ” nữa thì càng nên nghiêm túc nghĩ đến việc lập gia đình đi thôi. Giả dụ có du học thật thì yêu xa cũng khó lắm, không bền được. À mà cũng đừng để muộn quá rồi mới lập gia đình và sinh con, như vậy là không tốt đâu...

Những lo lắng tởn mủn đó nghe có vẻ buồn cười nhỉ. Con trai chẳng bao giờ phải nghĩ quá nhiều những chuyện ấy.

GLOBAL STARTUP YOUTH

#IAMCHEVENING

ASEAN

anch of The

Mohd

ral of the

ala Lum,

www.glob

elerator by

Bin Abdu

t Finance, Mal

rch 2015

ch.org

Tại hội nghị Global Startup Youth Asian (Ảnh: Phạm Thu Hà)

Du học và xin học bổng toàn phần cho một tương lai tươi sáng cơ mà, sao lại để chùn bước bởi những chuyện “cỏn con” như thế chứ?! Nhưng tôi tin chắc, 99% các bạn nữ Việt Nam ở độ tuổi như tôi và đang ôm mộng du học đều đã và đang trải qua những dằn vặt suy tư chỉ bởi những chuyện cỏn con này.

Tôi đã từng định bỏ ngang việc nộp học bổng vì những tác động bên ngoài này, khi mà việc chuẩn bị hồ sơ đã đi được gần nửa chặng đường. Đó là thời điểm đấu tranh tư tưởng mãnh liệt tới mức cùng kiệt giữa một bên là ước mơ và đam mê suốt một thời tuổi trẻ, với một bên là những điều-nên-làm của một người con gái.

Tôi quyết định dành cho bản thân một thời gian để tĩnh tâm, đối diện với con người bên trong mình. Điều gì sẽ khiến tôi hối hận hơn nếu từ bỏ? Và tôi nhận ra rằng:

- Việc học cao hơn và tiếp xúc với những nền văn hoá khác sẽ bồi đắp thêm sự trưởng thành của cá nhân tôi, khiến tôi tự chủ và độc lập về cuộc đời của mình.

• • • • • Nó cũng mở ra cho tôi nhiều cơ hội để gặp gỡ nhiều người hơn, mở mang tầm mắt và thay đổi những quan điểm cổ hủ, trong đó có quan điểm “con gái học thức cao thì khó lấy chồng”, hay “muốn biết người con gái ấy có hạnh phúc hay không, hãy nhìn vào chồng của họ”. Tôi không muốn cuộc đời của chính tôi lại

được định nghĩa bởi một người khác.

- Nếu một người nào đó thực sự yêu thương tôi, thì khoảng cách càng xa sẽ khiến chúng tôi càng trân quý tình cảm ở hiện tại, và tìm cách để được gần nhau sớm thôi. Điều này không chỉ để nói về những người đang yêu, mà còn phản chiếu cả mối quan hệ gia đình: khi đi xa, người ta càng trân trọng hơn những tháng ngày được ở bên gia đình, bố mẹ. Và vì đã là gia đình, nên dù có xa đến đâu thì ngày nào ta cũng nhớ. Sợi dây yêu thương mang tên “gia đình” mãi không bao giờ có thể đứt rời. Và tôi nhận ra rằng, yêu xa không phải là vấn đề, vấn đề là tình yêu thương của bạn đã đủ đầy hay chưa.

Chùng chình vì chính những suy nghĩ trong tôi

Tôi ấp ủ ước mơ du học từ những năm học cấp 3, kéo dài tới đại học, và... tạm dừng khi tôi bắt đầu bị cuốn vào guồng quay công việc. Sự khác biệt của việc “làm người lớn” so với khi còn là sinh viên khiến tôi có cái nhìn thực tế hơn về cuộc sống. Kinh nghiệm và sự trưởng thành có được sau hai, ba năm lăn lộn trong môi trường doanh nghiệp tạo ra một khoảng cách rất lớn so với những người bạn học thẳng lên Thạc sĩ ngay khi tốt nghiệp Cử nhân.

Sau hai năm, khi tôi đã cứng cáp hơn trong công việc, thì nhiều bạn du học sinh mới bắt đầu bỡ ngỡ làm quen với môi trường công sở, và bắt đầu làm chung nhóm với các em khoá dưới. Tôi có lúc từng nghĩ rằng mình không muốn học ở nước ngoài về rồi lại phải lò mò bắt đầu lại từ đầu, trong khi các bạn cùng tuổi

đã tiến xa trong sự nghiệp. Và cũng có lúc tôi nghĩ kinh nghiệm trong môi trường làm việc thực tế đáng giá hơn nhiều so với những định nghĩa và công thức khô khan trong sách vở giảng đường. Cứ như thế, tôi tạm gác ước mơ học hành ở xứ người.

Nhưng khi bạn đã mong mỏi về điều gì trong một thời gian dài, thì nó sẽ vẫn còn, đợi đến một thời điểm nào đó, nó sẽ lại trỗi dậy, làm bạn day dứt mãi...

Đó là khi tôi bắt đầu đạt đến điểm thăng bằng trong công việc. Tôi bắt đầu tự

vấn rằng suốt thời gian qua tôi đã làm được gì, tôi đang ở đâu, điều tôi luôn đau đầu là gì. Tôi nhận ra tận sâu trong tâm hồn mình, nỗi khao khát được học hỏi và phát triển bản thân vẫn luôn sôi sục. Trong suốt những năm tháng đi làm, tôi được học về quá nhiều điều mới mẻ trong cuộc sống thực tế: kinh nghiệm làm việc, những mối quan hệ, tư duy của một người trưởng thành. Tôi đang đắm chìm trong niềm vui được phát triển bản thân theo chiều sâu. Và khi tôi nhận ra những vấn đề mình còn thiếu sót, nhận ra mình muốn được thu nạp thêm kiến thức về chiều rộng, muốn được bước

chân ra thế giới ngoài kia, đó là khi ước mơ đi học ngày nào lại trở dậy.

Nhưng rồi trở ngại khác lại tới. Du học thì cần có khả năng tài chính. Nếu không có thì phải tìm được học bổng, mà phải học bổng toàn phần. Làm hồ sơ ứng tuyển học bổng lại là một câu chuyện vô cùng gian nan khác. Nhất là với người đã đi làm toàn thời gian. Làm sao sau 10 tiếng làm việc, tôi vẫn còn thời gian và sức lực để viết nên một bộ hồ sơ tốt? Muốn tập trung làm hồ sơ thì công việc và sức khoẻ ít nhiều cũng sẽ bị ảnh hưởng. Hơn nữa, 1% may mắn liệu có mỉm cười với tôi hay

không? Nhiều rủi ro quá. Hay là thôi? Vừa giữ được sức khỏe, công việc, vừa sau này không bị thua kém bạn bè khi họ đã được thăng chức, tăng lương, mở công ty riêng. Thật lẩn quẩn, khó quyết định.

Một ngày nọ, tôi bỗng giật mình: sao mình chỉ toàn so sánh bản thân với người khác? Thế là tôi hướng về bản thân nhiều hơn. Việc thăng chức, tăng lương, mở công ty ở độ tuổi nào không quan trọng. Quan trọng là mình có đủ kiến thức, công cụ, và sự sẵn sàng để làm điều mà mình yêu thích hay không.

**“Một ngày nọ, tôi
bỗng giật mình:
sao mình chỉ toàn
so sánh bản thân
với người khác?”**

• • • • •
Thế là tôi thay đổi thái độ, tập coi việc chuẩn bị hồ sơ là quá trình tự bồi đắp bản thân thay vì một quá trình đầy mệt mỏi. Tôi luyện IELTS hằng ngày để trau dồi vốn kỹ năng tiếng Anh thực chất của mình. Tôi muốn thực sự hiểu được kiến thức, văn hoá của mọi miền trên thế giới khi sử dụng thứ ngôn ngữ toàn cầu này, chứ không phải là những thủ thuật bỏ túi đọc bài skim scan để đạt điểm thi cao. Tôi coi việc trả lời những câu hỏi trong bài luận xin học bổng là cơ hội để tôi tự vấn chính mình: tôi là ai, tôi đã làm được gì, tôi mong mọi điều gì.

Tôi cũng không còn sợ nếu phải bắt đầu lại từ đầu một việc gì đó nữa. Chúng ta có 30 năm để làm việc cơ mà. Vậy thì hãy để 5-10 năm đầu tiên này để làm hết những gì mình thích và cho phép mình được thất bại. 1-2 năm du học cũng chỉ là khoảng thời gian ngắn ngủi trong hành trình 30 năm sắp tới. Và bạn biết đó, 1-2

năm đó là khi bạn được bước ra thế giới ngoài kia, tiếp xúc với mọi nền văn hoá và kiến thức, nhận thức rõ hơn về giá trị bản thân, và mở ra cánh cửa đến với nhiều cơ hội mới trong tương lai...

Vậy đó, nghĩ đi nghĩ lại thì hoá ra việc chuẩn bị hồ sơ và đi học mang lại cho tôi nhiều hơn những gì tôi đánh đổi. Nếu sâu thẳm trong tim, bạn vẫn luôn khao khát được phát triển bản thân mình như tôi, thì hãy nhớ rằng, phát triển bản thân không phải là hướng đến một thành tựu nào đó mà bạn muốn đạt được (như một công việc tốt, một vị trí tốt, một học bổng to, được người ta ca tụng). Mà đó là cả một quá trình bồi đắp kiến thức với một thái độ tích cực nhất.

Và, không một giới hạn tuổi tác hay giới tính nào có thể áp đặt lên những gì con tim bạn luôn mách bảo cả. Hãy mạnh dạn, hãy cứ làm đi. ■

Tòa nhà Parkinson (Ảnh: University of Leeds)

#IAMCHEVENING

THE
FUTURE
BELONGS
TO THOSE
WHO CREATE IT

Ước mơ Chevening của tôi đã thành hiện thực (Ảnh: UK In Vietnam)

CHEVENING – HÀNH TRÌNH CÙNG NHỮNG NGƯỜI BẠN

TÔ LÊ ÁNH NGUYỆT

International Banking and Finance MSc, University of Southampton

Điều đặc biệt về tôi: *Mơ mộng*

Châm ngôn: *"Have big dreams. You will grow into them."*

*"Nếu muốn đi nhanh, hãy đi một mình
Nếu muốn đi xa, hãy đi cùng nhau."
Ngạn ngữ châu Phi*

Một năm trước, tôi là một người ít bạn, ít nói, ít hòa đồng. Ngày ngày đi học, đi làm, đi thư viện xong về nhà là dán mặt lên màn hình hết lọc cọc lại lỗ gố, từ sáng đến tối.

Một năm sau, tôi đã cởi mở hơn, cũng ngồi lọc cọc lỗ gố, nhưng để chat với bạn, bạn tùm lum nước, bạn tùm lum vùng miền, nam nữ, trẻ già... Cuối tuần, tôi đã biết xách xe chạy lên vùng núi hơn 70 cây số đi leo núi, đi gặp bạn bè "thổ địa" trên đó bàn chuyện tương lai, đi gặp sư sãi và bà con người Khmer để thăm hỏi.

Một phần lớn là nhờ hành trình theo đuổi Chevening.

Vậy Chevening có sức thần kỳ gì để thay đổi con người tôi nhiều như vậy trong một năm ngắn ngủi?

Chevening cần một người có khả năng tạo mối quan hệ (networking) mạnh mẽ, ngoài khả năng lãnh đạo mà học bổng nào cũng yêu cầu.

Nhưng cụ thể thì networking là gì?

Ở cấp độ nhỏ nhất, networking là khả năng bạn chủ động tương tác, và khi tương tác với người khác có thấy thu hút, đáng nhớ với nhau hay không. Lớn hơn nữa, bạn có khả năng làm việc nhóm với mọi người hay không. Thêm chút nữa, bạn có khả năng sử dụng mối quan hệ tạo được để tạo ra giá trị nào đó đúng với mục tiêu của bạn hay không.

Tóm lại, đó là kỹ năng liên nhân, giúp mình đạt được mục tiêu cùng với các chiến hữu.

Vậy tôi đã vận dụng điều đó như thế nào?

Có ba chuyện tôi muốn chia sẻ với các bạn:

- (1) Ước mơ lớn
- (2) Thử thách hiện tại
- (3) Đầu tư tương lai

(1) Ước mơ lớn của tôi là giúp người nghèo nhất ở quê tôi thoát nghèo bền vững

Ở quê tôi (tỉnh An Giang), nghèo nhất là người dân tộc Khmer ở huyện Tri Tôn. Họ rất thật thà, tốt tính nhưng mãi không thoát khỏi nghèo đói. Nhưng do cách sống gần gũi và tôn trọng thiên nhiên của họ nên các địa điểm đẹp ở đây còn được nguyên vẹn. Giới du lịch bụi rất chuộng đến đây vào cuối tuần. Dù tiềm năng du lịch rất lớn nhưng đây vẫn là địa phương nghèo nhất. Sau nhiều lần trao quà từ thiện cho họ, tôi có suy nghĩ giúp họ thoát nghèo.

Nhưng bằng cách nào? Cho tiền họ mãi sao?

Tôi đã làm một khảo sát nhỏ để tìm hiểu tại sao họ nghèo. Và thật bất ngờ, bên cạnh thu nhập không ổn định nhưng đông con, thì chuyện chi tiêu của họ là một vấn đề đáng quan ngại. Thế là tôi lập ra mục tiêu tập cho họ thói quen tiết kiệm, và sau đó kiếm tiền từ vốn tiết kiệm nhờ đòn bẩy du lịch, tức là tự thân thoát nghèo.

Nghĩ mục tiêu thì dễ, nhưng làm cách nào để thực hiện nó?

Trong đầu tôi lúc đó là một loạt câu hỏi. Làm sao tôi có thể giao tiếp tốt với họ khi họ nói tiếng Khmer, còn tôi không biết tiếng họ? Làm sao để tiếp cận được cộng đồng người Khmer? Làm sao để họ lắng nghe và được thuyết phục mà thay đổi? Dạy cái gì? Dạy cho ai? Về

mặt chính quyền thì sao, trong khi vấn đề người dân tộc thiểu số là một điều vẫn còn khá nhạy cảm ở quê tôi?

Lúc đó tôi không có mối quan hệ nào với cộng đồng này và cũng không có mối quan hệ thân thiết nào ở Tri Tôn.

Lần đầu khi quyết tâm làm, tôi một mình liên hệ chính quyền địa phương để tìm hiểu tình hình và xin mở lớp. Mọi thứ rất tốt, đến khi chuẩn bị xong xuôi thì người đứng đầu ấp đó không cho tôi thực hiện. Bao nhiêu công sức đã đi tong!

Lúc đó tôi tuyệt vọng kinh khủng. Mấy tháng trời rờn rã chạy đi chạy về, nhưng chưa kịp làm gì đã cạn đường. Quyết không bỏ cuộc, tôi tận dụng mối quan hệ từ một bạn sinh viên tại chức có quê ở đó mà tôi còn giữ địa chỉ email. May mắn là bạn đã tìm được một ấp khác và ấp trưởng này đồng ý cho tôi mở lớp.

Lớp học đầu tiên của tôi là 11 cô chú lớn tuổi người Khmer. Sau khi tìm hiểu những thói quen xấu dẫn đến chi tiêu quá tay, tôi tiến hành giúp họ loại trừ dần dần. Hết 5 tháng, họ dần có được số tiền tiết kiệm đầu tiên, tầm 300-500 nghìn đồng. Tuy nhiên, khi tôi muốn họ dùng tiền này để mua gì đó rồi bán lại, họ muốn tôi bỏ tiền ra vì họ vẫn có suy nghĩ là cán bộ nên chu cấp cho họ.

Lớp kết thúc và tôi ngộ ra được một điều: chỉ có tôn giáo, thứ ăn sâu vào máu người Khmer, mới có thể thay đổi được các thói quen cố hữu này. Và tôi phải cần có người

• • • • •
“Tuy nhiên, khi tôi muốn họ dùng tiền này để mua gì đó rồi bán lại, họ muốn tôi bỏ tiền ra vì họ vẫn có suy nghĩ là cán bộ nên chu cấp cho họ.”
• • • • •

Tòa nhà Life Science (Ảnh : University of Southampton)

phiên dịch vì một bên nghe tiếng Việt bập bõm và một bên không biết tiếng Khmer, những gì tôi nói không đến tai họ hết.

Nhưng làm cách nào để kết nối tôn giáo với lớp học của tôi? Và phải dạy họ kinh doanh như thế nào để dễ sinh lời nhưng vốn thấp và rủi ro ít? Kiếm đâu ra người phiên dịch?

Mối quan hệ, một lần nữa, đã cứu cuộc đời tôi.

Tôi lại dò lại các anh chị hay làm từ thiện ở vùng này mà mình đã tham gia, xin một số mối liên hệ mấu chốt để tác động đến Tri Tôn và cộng đồng người Khmer. May mắn thay, một anh đã cho tôi liên hệ với một anh “thổ địa” hay xây nhà cho người Khmer nghèo và một anh người Khmer được cộng đồng kính trọng. Hai anh này đã giúp tôi tìm chùa, nói chuyện với các thầy để thuyết phục chùa cho tôi phổ biến bài dạy cho các Phật tử sau buổi

tụng kinh hàng tuần, cung cấp người phiên dịch, góp ý cho bài dạy của tôi, cũng như dắt tôi và các em sinh viên đi chơi thăm thú Tri Tôn, bằng cái tình hết sức chân thật, giản dị.

Dạy cho bà con tập huấn tiết kiệm xong, các bạn sinh viên của tôi - những người đang tập tành khởi nghiệp trong môn học của tôi đã giúp bà con một số ý tưởng kinh doanh cho dân du lịch bụi. Vì yêu cầu của tôi đối với dự án của các bạn là vốn thấp dưới 250 nghìn đồng, lời cao, rủi ro ít, làm đơn giản, tận dụng đặc sản ở Tri Tôn, và đối tượng mục tiêu là dân du lịch, nên các dự án của các bạn đều rất tương thích. Các bạn đã chia sẻ và giới thiệu tỉ mỉ cách kinh doanh các sản phẩm này cho bà con Khmer.

Kết thúc dự án, có hơn 100 bà con Khmer đã tiết kiệm được và biết một số ý tưởng kinh doanh khả thi, dưới sự hỗ trợ tác động của sư trụ trì, chú phiên dịch và các bạn sinh viên.

Một buổi dạy tại chùa cho bà con Khmer (Ảnh: Tô Lê Ánh Nguyệt)

(2) Thử thách lớn nhất tại thời điểm đó của tôi là phỏng vấn học bổng

Tôi vốn ít nói và nói rất dở (cả cách nói và giọng nói) nên lại càng không muốn nói. Do đó, khi được phỏng vấn, tôi rất lo lắng. Phải làm thế nào đây?

Tôi liên hệ với các bạn đi trước, dù chẳng quen biết, để nhờ xin lời khuyên và phỏng vấn thử cho. Ngoài ra, tôi còn hỏi các bạn trong một facebook group, hay các bạn ứng viên Chevening Việt Nam cùng tham gia phỏng vấn để xem có ai tham gia phỏng vấn thử chung không. Tôi gửi rất nhiều lời mời và tận dụng tất cả mối quan hệ đã có, dù là người mới quen biết. Và rất nhiều trong số đó đã giúp tôi.

Một nhóm bạn Việt Nam cùng đợi phỏng vấn cùng tập chung với tôi vào sáng sớm và ngẫu nhiên trong ngày. Một nhóm bạn gồm Iraq, Mozambique và Ethiopia dù lệch múi giờ cũng tập giúp tôi mấy lần và động viên tôi rất nhiều trong lúc tôi rất căng thẳng lo lắng. Các anh chị em và bạn bè đi trước cũng dành cho tôi thời gian để phỏng vấn thử, trong đó có vài anh chị là Chevening đầu thập niên 2000. Với các bạn người nước ngoài, các bạn Việt Nam học ở nước ngoài mà tôi từng

• • • • • tiếp xúc, tôi đều xin giúp đỡ. Với sự hỗ trợ của hơn 20 người đứng sau nín đây, tôi đã vượt qua được vòng phỏng vấn.

“Học bổng thường được trao cho những người có đóng góp cho cộng đồng”

(3) Đầu tư tương lai bằng cách học IELTS và GMAT¹

Tôi ở tỉnh, kiếm được người đồng hành trong hai khóa học trên cực kỳ khó. Cho nên để có bạn học chung, tôi mò lên các diễn đàn như Hội luyện thi IELTS trên Scholarship Planet hay Hội Luyện thi GMAT. Tại đây tôi đã quen được các bạn tài giỏi trẻ tuổi chí hướng cao vời vợi và khát khao du học cháy bỏng từ khắp mọi nơi. Thế là tôi vừa có tài liệu, vừa có người học cùng để chia sẻ kiến thức. Không có những người đồng hành này, bên cạnh gia đình và bạn bè thì tôi đã kiệt sức trên đường đua mất rồi.

Lời khuyên của tôi cho các bạn trẻ đang tìm hiểu về Chevening:

1. Hãy mở lòng với thế giới - đây là thứ quan trọng nhất. Học bổng thường được trao cho những người có đóng góp cho cộng đồng, nên hãy mở lòng mình và cống hiến sức mình cho xã hội. Triết lý “cho đi rồi sẽ có người nào đó cho mình lại” không sai.
2. Chủ động - không ai đầu tư tiền vào một đứa thụ động, ngay cả việc nhờ giúp đỡ cũng không dám mở lời.
3. Mạnh dạn thử và dẫn thân - Ý tưởng sẽ mãi là ý tưởng nếu nó chỉ trên giấy và nói miệng. Nếu không bắt tay vào làm, bạn không biết được cái điên rồ bạn nghĩ sẽ ra được như thế nào đâu. Tôi đã thử và cái ý tưởng điên rồ của tôi đã thực thi rồi đó, và nó thành ra rất thú vị hay ho. Ý tưởng của bạn đáng để bạn thử sức lắm chứ nhỉ?

Chúc may mắn nhé, các tài năng trẻ! ■

¹ Graduate Management Admission Test (GMAT): kỳ thi đánh giá khả năng sử dụng ngôn ngữ Anh, toán định lượng và viết luận phân tích của sinh viên muốn học Sau Đại học về kinh doanh và quản trị

KINH NGHIỆM VIẾT BÀI LUẬN CHEVENING

.....
NGUYỄN LÊ VÂN PHƯƠNG

Social Policy MSc, London School of Economics and Political Sciences

Điều đặc biệt về tôi: *Thỉnh thoảng bị “tự kỷ”*

Châm ngôn: *“Be the change you want to see in the world”*

Bài luận là một trong những phần quan trọng nhất trong bộ hồ sơ học bổng Chevening. Nhiều học bổng khác cũng vậy. Bạn cần đầu tư nhiều suy nghĩ, thời gian cũng như ‘cảm xúc’ vào bài luận vì đây chính là cơ hội duy nhất bạn có thể thể hiện cho ban giám khảo thấy tố chất và tiềm năng của bạn, tại sao bạn xứng đáng hơn (trong số rất rất nhiều) các ứng cử viên khác để được trao học bổng.

Có một câu nói tôi rất thích và thể hiện đúng tầm quan trọng của bài luận: “Bài luận chính là bạn, và bạn chính là bài luận ấy”. Một số gợi ý sau có thể giúp bạn chuẩn bị tốt hơn bài luận cho học bổng. Mỗi người sẽ có trải nghiệm, tính cách và cách viết khác nhau. Đây chỉ là một vài kinh nghiệm cá nhân mang tính tham khảo thôi bạn nhé.

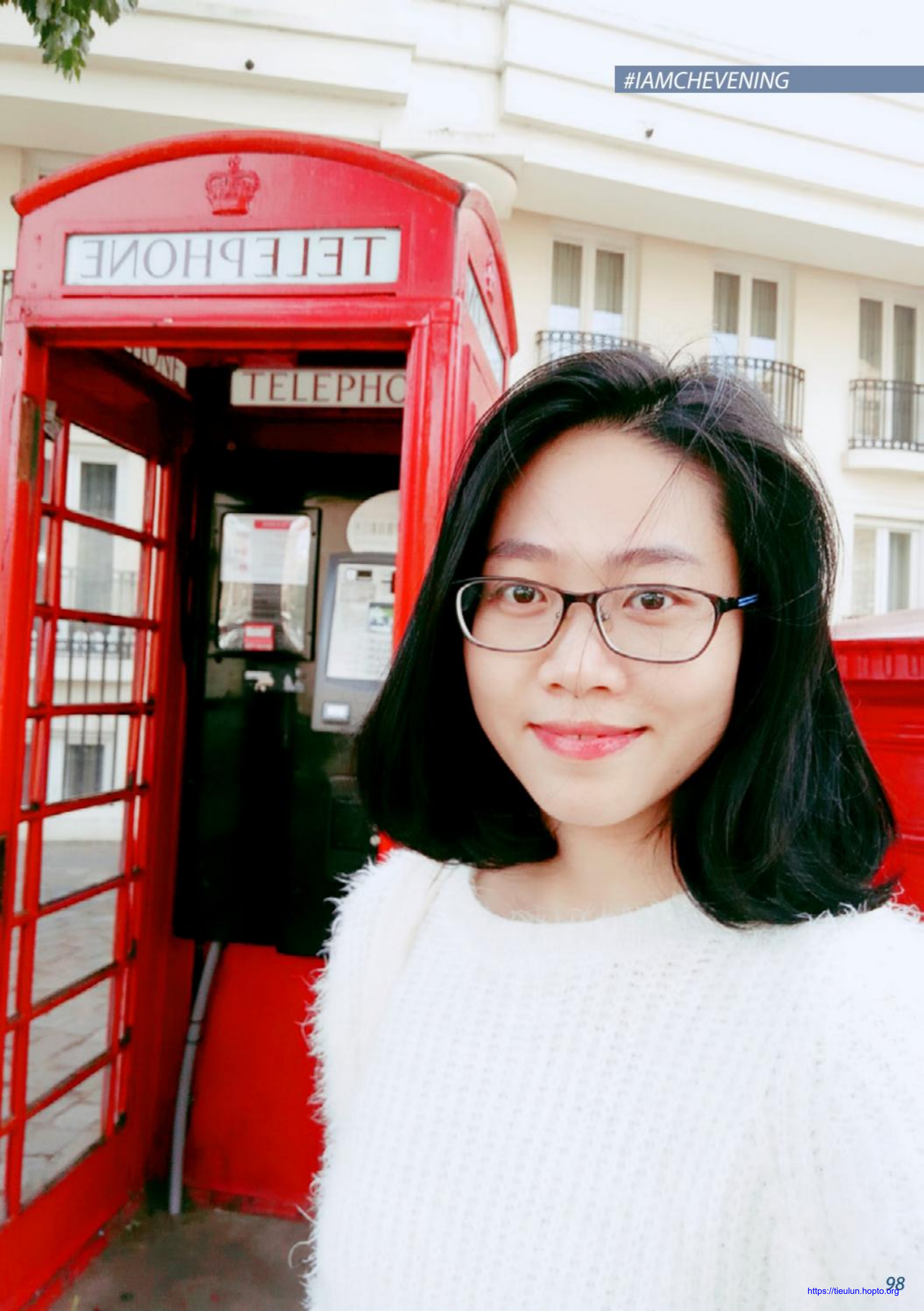
1. Mục tiêu phát triển nghề nghiệp trong tương lai

Khi viết bài luận, việc đầu tiên và rất quan trọng là cần hình dung rõ trong tương lai, mục tiêu và con đường phấn đấu nghề nghiệp của bạn như thế nào. Việc suy nghĩ cũng như vạch ra con đường

phát triển bản thân không chỉ giúp cho việc chuẩn bị bài luận mà nó còn là việc cần làm đầu tiên khi chuẩn bị hồ sơ học bổng. Nó giúp bạn có thể xây dựng một bộ hồ sơ rõ ràng và ấn tượng với những mục tiêu trong tương lai. Đây giống như một ‘sợi chỉ xuyên suốt’ bài luận cũng như bộ hồ sơ của bạn. Đây là một số câu hỏi chính để bạn suy nghĩ kỹ:

- Tại sao bạn muốn chọn ngành học này?
- Nó sẽ giúp bạn phát triển nghề nghiệp và bản thân sau này như thế nào?
- Trong 5 hay 10 năm tới, mục tiêu phát triển nghề nghiệp của bạn là gì?
- Bạn muốn trở thành người như thế nào?
- Học bổng Chevening sẽ giúp bạn đạt được những mục tiêu này như thế nào?

Việc trả lời được những câu hỏi này sẽ là chất keo kết dính các ý tưởng trong bài luận, giúp ban giám khảo hiểu được tại sao họ nên trao cơ hội học bổng cho bạn mà không phải người khác.

Old Building (Ảnh : London School of Economic and Political Sciences)

2. Dẫn chứng và ví dụ cụ thể

Khi chuẩn bị bài luận, điều quan trọng là cần suy nghĩ thật kỹ để chọn và đưa ra những ví dụ, bằng chứng cụ thể, mạnh mẽ cho những ý tưởng của bạn. Ví dụ những thành tựu, kỹ năng bạn có được.

Ví dụ: khi viết về kỹ năng networking, không nên chỉ nói suông rằng bạn rất giỏi về networking, mà phải đưa ra một ví dụ cụ thể, thể hiện bạn đã đạt được kỹ năng này như thế nào và đã làm tốt ra sao. Bạn cũng có thể đưa một, hai thành tựu để dẫn chứng. Nhưng đừng “ham hố” chi tiết. Hãy chọn kỹ. Chỉ lấy một, hai chi tiết hết sức nổi bật và liên quan nhất thôi.

3. Không “đạo” từ bài người khác

Bài luận là cơ hội để bạn thể hiện mình là ai, vì sao mình phù hợp để được chọn cho Chevening. Do đó, một bài luận tốt cần thể hiện tính cá nhân và

nguyên tác của tác giả.

Một sai lầm nghiêm trọng nhất là đạo văn (chỉ đơn giản là đọc bài luận mẫu của cựu sinh hoặc sinh viên các trường top thế giới và sao chép, vay mượn cách sắp xếp ý cho đến câu chữ, cấu trúc). Bởi vì hành động này vừa không hay về đạo đức, vừa khiến hồ sơ của bạn nhanh chóng bị đánh trượt với ấn tượng xấu với người chấm.

Đọc cả trăm cả nghìn bài rồi, bạn giám khảo dễ dàng nhận ra một bộ hồ sơ “độc bản” hay vay mượn, cố gắng gồng lên cho hay. Có khi cách viết này hiệu quả với người này do phù hợp với trải nghiệm của họ, nhưng cách đó lại không

• • • • •
“Đọc cả trăm cả nghìn bài rồi, bạn giám khảo dễ dàng nhận ra một bộ hồ sơ “độc bản” hay vay mượn, cố gắng gồng lên cho hay.”
• • • • •

hợp với trải nghiệm của bạn. Thành ra bạn tham khảo bài cũng được thôi, để lấy cảm hứng và nhận ra điều đặc biệt nhất, hiệu quả nhất trong bài của họ.

• • • • •
Nhưng đọc xong hãy tắt đi hoặc gấp lại bỏ qua một bên, và bắt

Vân Phương (người thứ 2 bên phải qua) Tham gia khóa học ngắn hạn You Poh Seng Fellowship tại Singapore Institute of Management (SIM) - Summer Institute, Singapore 2013 (Ảnh: SIM)

đầu viết những gì từ chính trái tim mình mách bảo, sau đó dùng lý trí để chọn lọc từ từ.

Vì vậy, hãy nghiêm túc đầu tư thời gian suy nghĩ vào những gì bạn thực sự có, rồi tìm ra cách diễn đạt khiến nó mạnh mẽ, thuyết phục nhất.

• • • • •
Việc đọc lại bài, gửi bài xin góp ý từ người có kinh nghiệm sẽ giúp bạn có cái nhìn khách quan về bài luận để cải thiện nó hơn.
• • • • •

Tóm lại, đâu là những tố chất, kỹ năng nổi trội của bạn? Bạn thử ghi ra giấy đi nhé. Đó là bước khởi đầu rồi đấy.

4. Đầu tư suy nghĩ, thời gian và “cảm xúc”

Việc chuẩn bị bài luận sẽ mất khá nhiều thời gian từ khâu lên ý tưởng, chọn lọc, viết nháp cho đến xin góp ý từ những

người có kinh nghiệm, rồi sửa thêm n lần nữa. Không vội được đâu! Bạn nên đầu tư viết ít nhất trước ngày nộp một tháng. Ít nhất.

Đó là viết thôi. Còn trước đấy thì bạn phải suy nghĩ liên tục về bản thân mình với những câu hỏi quan trọng về quá khứ, hiện tại và tương lai. Đó là những câu hỏi cốt yếu và ảnh hưởng đến hướng đi của cuộc sống nên cần thật nghiêm túc. Nhiều anh chị chỉ viết trong 3 hôm là nộp (và đậu), nhưng họ đã phải quan sát, cảm nhận, suy nghĩ về chính mình trong 3 năm. Đó một phần cũng là lý do Chevening yêu cầu ứng viên có tối thiểu 2 năm kinh nghiệm làm việc để bạn thực sự trải nghiệm và nhìn nhận rõ về mình.

Việc đọc lại bài, gửi bài xin góp ý từ người có kinh nghiệm sẽ giúp bạn có cái nhìn khách quan về bài luận để cải thiện nó hơn. Ngoài ra, cũng nên đặt ‘cảm xúc’

Tham gia hội thảo Thanh niên châu Á về Phát triển Bền vững tại Nepal 2014 (Ảnh : Nguyễn Lê Văn Phương)

của mình vào bài luận để bài luận có tính thuyết phục hơn. Ở đây, 'cảm xúc' nên được hiểu là sự quyết tâm để đạt được những ước mơ, kế hoạch của bạn trong tương lai, động lực của bạn để đạt được học bổng và hoàn thành ước mơ. Làm sao bạn có thể nói lên được cảm xúc mạnh mẽ của mình chỉ qua câu chữ trên màn hình lạnh lùng? Hãy tự tìm câu trả lời cho mình nhé.

5. Bài luận và những yêu cầu khác trong bộ hồ sơ

Lưu ý cuối cùng của mình là đừng chỉ chăm chú cho bài luận mà làm các yêu cầu khác một cách sơ sài, ví dụ hai thư giới thiệu. Cần làm sao để tất cả những tố chất, kỹ năng quan trọng của bạn được thể hiện một cách thống nhất ở bài luận cũng như những phần khác của hồ sơ. Nó sẽ giúp ban giám khảo hiểu về bạn một cách rõ ràng và đầy đủ nhất.

Thông thường, một bài luận sẽ bị giới hạn về số từ. Bạn không thể viết hết được những điều muốn viết và nghĩ là quan trọng. Do đó, hãy cố gắng lồng ghép các chi tiết này vào những phần khác của hồ sơ một cách khôn ngoan nhất.

Chúc các bạn thành công. ■

Tổ chức tham quan học tập cho cộng đồng tại Thái Lan, 2013 (Ảnh : Nguyễn Lê Văn Phương)

#IAMCHEVENING

KINH NGHIỆM PHÒNG VẤN HỌC BỔNG

TRẦN NGỌC LINH TÂM

International Business Law LLM, Queen Mary University of London

Bài viết này là câu chuyện về trải nghiệm của riêng mình trong vòng phỏng vấn học bổng Chevening. Trong suốt quá trình từ chuẩn bị đến lúc bước vào buổi phỏng vấn, mình đã đúc kết được một số kinh nghiệm mang tính tham khảo cho các bạn.

Chuẩn bị phỏng vấn

Sắp xếp thời gian

Trong tuần chuẩn bị đầu tiên, mình tìm các câu hỏi mẫu cho vòng phỏng vấn của Chevening trên Internet, chia các câu hỏi thành 6 nhóm: kỹ năng lãnh đạo, kỹ năng tạo dựng và duy trì các mối quan hệ, kế hoạch học tập tại Anh, kế hoạch nghề nghiệp trong tương lai, giá trị của nước Anh mà mình yêu thích, và các vấn đề xã hội. Sau đó, mình nghĩ ra thật nhiều ý tưởng nhất cho từng câu hỏi và soạn câu trả lời nháp.

Sang tuần thứ hai, mình tập trả lời phỏng vấn mỗi ngày 15 phút với một người chỉ trong công ty.

Cách tư duy

“Ý tưởng yếu là ý tưởng nếu trình bày thì sẽ không để lại dấu ấn cá nhân của mình với hội đồng phỏng vấn”

Trong khi tập phỏng vấn, khuyết điểm của mình là có rất nhiều ý tưởng cho một câu trả lời, nhưng ý đầu

tiên luôn gây ấn tượng, còn các ý về sau thì càng yếu dần và lạc đề. Để khắc phục nhược điểm này, mình áp dụng một quá trình khi suy nghĩ về câu trả lời cho từng câu hỏi như sau:

- Thứ nhất, vấn đề mấu chốt cần giải quyết của câu hỏi là gì.

- Thứ hai, nghĩ ra nhiều ý tưởng để trả lời cho vấn đề mấu chốt đó.

- Thứ ba, xếp các ý tưởng theo thứ tự từ mạnh nhất đến yếu nhất. Ý tưởng mạnh là ý trả lời ngay vào trọng tâm câu hỏi và liên quan nhất đến công việc, định hướng của mình.

- Thứ tư, gạch bỏ các ý tưởng yếu. Ý tưởng yếu là ý tưởng nếu trình bày thì sẽ không để lại dấu ấn cá nhân của mình với hội đồng phỏng vấn. Như vậy, mỗi câu trả lời của mình chỉ có từ một đến hai ý.

- Thứ năm, từ một đến hai ý tưởng cốt lõi được chọn ra, mình phát triển thành một câu trả lời hoàn chỉnh theo cách trả lời ngay vào trọng tâm câu hỏi trước và sau đó diễn giải thêm trong một đến hai phút.

Trong lúc phỏng vấn

Quản lý thời gian

Khi mới bắt đầu, hội đồng phỏng vấn nói sẽ phỏng vấn mình trong 30 phút. Với khoảng 20 câu hỏi, mình suy nghĩ kỹ và áp dụng cách tư duy ở trên để đưa ra câu trả lời ngắn gọn, vừa đủ thông tin hội đồng muốn biết. Toàn bộ phần hỏi đáp và phổ biến yêu cầu về học bổng từ hội đồng đã diễn ra trong vòng đúng 30 phút.

Phong cách cá nhân

Một người bạn đã chỉ cho mình một mẹo là hãy lắng nghe, quan sát người đối diện rồi bắt chước cách nói và cử chỉ của họ. Các giám khảo đều là những người thân thiện và dễ gần nên mình cảm thấy khá thoải mái, thả lỏng cơ thể và nói chuyện một cách tự nhiên. Đôi khi, mình còn chêm vào một số chi tiết nhỏ biểu đạt cảm xúc để giám khảo cùng tham gia

• • • • • vào câu chuyện. Khi trình bày những vấn đề cần đưa ra quan điểm cá nhân, mình tránh tạo ra tranh cãi và chủ động tìm ra điểm chung để mọi người cùng đứng về một phía.

Sau khi phỏng vấn

Dù khá hài lòng về mặt tổng thể, có một số câu trả lời khi ngẫm nghĩ lại thì mình vẫn thấy nếu chỉnh sửa một ít thì có lẽ sẽ tốt hơn. Thành thật mà nói, kỹ năng trả lời phỏng vấn của mình không thật sự xuất sắc, nhưng điều quan trọng là trải nghiệm này đã cho mình cơ hội nhận ra những khiếm khuyết để mình trau dồi nhiều hơn.

Và biết đâu bản thân sự không hoàn hảo đôi khi lại giúp mình để lại một dấu ấn riêng không thể lẫn vào đâu được, như một câu nói mình rất thích “We are flawsome” - awesome, but not without our flaws. ■

Tòa nhà The Queen (Ảnh: Queen Mary, University of London)

FUTURE
BELONGS
TO THOSE
WHO CR

#IAMCHEVENING

Nhận chứng nhận Chevening (Ảnh: UK in Vietnam)

CHEVENING : NẾU BẠN MUỐN, BẠN SẼ LÀM ĐƯỢC

LÊ ĐỨC QUÝ

Software Engineering Msc, University of Glasgow

Điều đặc biệt về tôi: Không có gì đặc biệt

Châm ngôn: "There's a will, there's a way"

33 tuổi, đã lập gia đình, có vị trí tương đối trong công việc, một bằng MBA, một bằng kỹ sư Công nghệ Thông tin. Tôi có nên tiếp tục đi học không? Có quá trễ để tiếp tục con đường học vấn trong khi bạn bè mình đa số đều lo làm ăn, ổn định gia đình? Liệu sau khi đi học về, công việc của tôi sẽ có gì thay đổi không? Đó là những câu hỏi tôi tự đặt cho mình từ những ngày tháng 08/2016 – những ngày đầu tiên suy nghĩ có nên nộp hồ sơ học bổng Chevening hay không.

Giấc mơ du học từ thời thanh niên sôi nổi

Tôi ôm giấc mơ du học từ khi mới tốt nghiệp Đại học Bách Khoa. Mỗi khi nghe các thầy và anh chị đi trước kể về những trải nghiệm và kiến thức thu được từ môi trường nước ngoài, tôi thầm khâm phục và ước mơ có một ngày mình cũng sẽ được như vậy. Nhưng như đa số bạn bè, sau 17 năm mòn mỏi đi học, tôi muốn kiếm việc làm để phụ giúp bố mẹ. Kế hoạch ban đầu là sẽ đi làm vài năm, sau đó tìm cơ hội đi học tiếp. Tuy nhiên, khi đi

làm, công việc cứ cuốn tôi đi. Hết dự án này đến dự án khác, hết áp lực này đến áp lực khác làm dự định học tiếp của tôi xa dần... Giấc mơ du học của tôi tạm gác lại lần thứ nhất.

Năm 2007, FPT Software Đà Nẵng khai thác khách hàng đầu tiên ở thị trường Úc, và tôi may mắn được chọn là một trong những người tiên phong. Trong một buổi chiều lang thang, tôi đã mò đến Đại học Queensland ở Brisbane. Nhìn ngắm ngôi trường với những bãi cỏ xanh mướt, khu tập thể thao rộng lớn, khu ký túc xá hiện đại, tối hôm đó, khi gọi điện về cho mẹ, tôi đã nói "Mơ ước của con là sẽ có cơ hội được học ở những trường đại học như vậy" (tất nhiên không phải xin tiền bố mẹ). Giấc mơ du học của tôi lần nữa lại nhen nhóm. Nhưng sau đó một năm, tôi xin nghỉ ở FPT để chuyển sang Vietinbank, ra Hà Nội làm. Công việc thay đổi, môi trường sống thay đổi, đồng nghiệp mới, tôi gần như phải bắt đầu lại mọi thứ. Giấc mơ du học của tôi gác lại lần hai.

Tôi đăng ký học CFVG – một chương

trình đào tạo Thạc sĩ Quản trị Kinh doanh liên kết giữa Đại học Kinh tế Quốc dân và Đại học Paris Daulphine của Pháp. Năm thứ hai có chương trình trao đổi, cho phép sinh viên được học một năm tại các trường đối tác với CFVG, nhưng sinh viên phải chịu toàn bộ chi phí ăn ở. Với tôi, bỏ khoảng 500 triệu để đi học là một điều quá xa xỉ. Với số tiền đó, tôi để bố mẹ dưỡng già sẽ hợp lý hơn.

Âm thầm tìm cơ hội học bổng, tôi tình cờ biết đến Chevening. Nhưng khi dự định nộp hồ sơ chỉ mới hình thành trong đầu thì gia đình tôi gặp biến cố lớn. Bố tôi mất vì ung thư phổi chỉ trong vòng ba tháng. Ba tháng đó, tôi đã nghỉ việc để ở bên cạnh bố. Sau khi bố qua đời, tôi mất hơn hai năm để cân bằng trở lại. Tôi chuyển việc từ Hà Nội về Đà Nẵng để ở bên cạnh mẹ. Khi đó, Chevening hay du học với tôi là những điều quá xa vời. Giấc mơ du học của tôi tưởng như gác lại vĩnh viễn.

Tuy nhiên, có lẽ ước mơ được đi học, được chứng tỏ mình luôn có trong tôi, nên sau khi những năm tháng khó khăn tạm qua đi, tôi lại tìm cơ hội để thực hiện giấc mơ dang dở của mình. Và một lần nữa, tôi lại tìm hiểu về Chevening. Tôi tự trả lời cho những câu hỏi ở trên của mình: Đi học không bao giờ là trễ, tốt nghiệp Thạc sĩ ở một trường Đại học uy tín trên thế giới không bảo đảm mình sẽ thăng tiến trong công việc, nhưng sẽ giúp tầm nhìn, nhận thức được mở rộng. Nhưng cơ bản là không ai biết trước được tương lai sẽ thế nào cả. Và chinh phục Chevening còn là để thực hiện giấc mơ du học của tôi từ rất lâu. Tôi phải làm để sau này không

nuối tiếc gì.

Chevening – Ở đâu có ước mơ, ở đó có con đường

Khó khăn với tôi không phải là nghĩ ý tưởng trả lời cho các bài luận Chevening hay được các trường nhận học, cũng không phải là phỏng vấn, mà chính là vượt qua những lo lắng của bản thân và rào cản ngôn ngữ.

Tôi cũng như các bạn khác, khi nghe đến danh tiếng của Chevening và đều biết mức độ cạnh tranh rất cao, chắc sẽ có những lo lắng giống nhau: không biết mình có đủ tiêu chuẩn không, không biết hồ sơ, câu trả lời của mình ổn chưa... Khi tìm hiểu mọi thông tin về Chevening, từ website chính thức đến blog chia sẻ của những người đi trước, tôi tìm thấy clip chị Mai Thu Hà (nhân viên Đại sứ quán Anh phụ trách Chevening) phỏng vấn ông Steph Lysaght về Chevening. Câu

• • • • •
"Sau khi bố qua đời, tôi mất hơn hai năm để cân bằng trở lại."
• • • • •

cuối trong clip, khi được hỏi nếu có gì nhắn nhủ với các ứng viên năm nay, ông Steph nói: "Nếu không ứng tuyển, bạn sẽ không có cơ hội được học bổng. Năm nay, Việt Nam có 27 Cheveners. Nếu nghĩ tới điều này thì bạn hãy ứng tuyển đi, và năm sau có thể bạn sẽ là một trong số đó". Chính câu nói này giúp tôi có thêm tự tin, gạt bỏ những lo lắng không đáng để tìm mọi cách hoàn thiện hồ sơ từ bài luận cho đến thư giới thiệu.

Khó khăn thứ 2 của tôi là tiếng Anh. Trước khi nộp đơn, điểm Anh văn của tôi là 79/120 (TOEFL Ibt), trong khi các trường ở Anh mà tôi nộp vào thường yêu

Lang thang bắt Kangaroo ở Úc (Ảnh: Nguyễn Sỹ Trung)

The Main Building (Anh : University of Glassgow)

“Có những sáng đi làm, tôi rất mệt vì thiếu ngủ. Có những hôm con sốt, tôi phải vật vờ cả đêm.”

.....
tháng tuổi, chưa kể cũng phải thường về nhà muộn để giải quyết công việc đang dồn dập. Về nhà thì lại dành thời gian chăm con. Sau khi chăm con thì lại dành thời gian cho vợ, cho mẹ...

Một ngày 24 giờ, tôi quay cuồng, không tìm được khoảng thời gian nào để đi luyện Anh văn cả. Cách duy nhất là tự học. Tôi âm thầm luyện tiếng Anh từ 10 giờ tối đến 1 – 2 giờ sáng trong 6 tháng

ròn rã. Có những sáng đi làm, tôi rất mệt vì thiếu ngủ. Có những hôm con sốt, tôi phải vật vờ cả đêm. Nhưng những khó khăn đó có hề gì. Chinh phục Chevening giúp tôi có thêm động lực để cố gắng. Tôi tin mình sẽ làm được. Và kết quả là tôi đang ở đây – University of Glasgow – khi viết những dòng này chia sẻ đến bạn.

Tôi xin kết thúc bài viết của mình bằng câu ngạn ngữ Anh: “When there’s a will, there’s a way”. Nếu ước mơ, mong muốn của bạn đủ lớn, bạn sẽ có cách. ■

VẬY CÒN ƯỚC MƠ CỦA BẠN LÀ GÌ? :)

Bạn có thể viết kế hoạch hay bất cứ ghi chép nào vào đây nhé.

London Eye (Ảnh : Visit Britain)

DANH SÁCH CHEVENE

1. Nguyễn Văn Biên
University of Surrey

*Computer Vision, Robotics and Machine
Learning MSc*

2. Trần Hà Dung
University of Strathclyde

Quantitative Finance MSc

5. Đỗ Thị Hiền
University of Birmingham

Special Education - Autism (Children) MEd

6. Đặng Ngọc Hoài
University of Birmingham

*International Accounting and Finance
MSc*

9. Trương Mỹ Linh
University of Edinburgh

Global Health Policy MSc

10. Nguyễn Xuân Mẫn
University College London

Advanced Architectural Design MArch

3. Phạm Thu Hà
University of Leeds
Enterprise MSc

4. Phan Khánh Hà
University of Nottingham
International Relations MA

7. Trần Băng Huyền
London School of Hygiene & Tropical Medicine
Tropical Medicine and International Health MSc

8. Hoàng Nhật Linh
University of Birmingham
Special Education - Autism (Children) MEd

11. Nguyễn Thanh Nguyệt Minh
University of Warwick
Educational Leadership and Management MA

12. Trần Ngọc Trà Mi
University of Sussex
Globalisation, Business and Development MA

13. Tô Lê Ánh Nguyệt

University of Southampton

*International Banking and Financial
Studies MSc*

14. Nguyễn Hữu Tài

University of Nottingham

Accounting and Finance MSc

17. Trần Ngọc Linh Tâm

Queen Mary University of London

International Business Law LLM

18. Lê Đức Quý

University of Glasgow

Software Engineering MSc

15. Phan Thanh Tùng
University of Sussex
International Journalism MA

16. Ngô Minh Quân
Bournemouth University
Tourism Management and Marketing MSc

19 Nguyễn Lê Vân Phương
**London School of Economics and
Political Science**
Social Policy (research) MSc

20. Tôn Nữ Tường Vy
University College London
Education and International Development MA

Các bạn theo dõi hai kênh này để cập nhật thông tin chi tiết về học bổng Chevening nhé:

<http://www.chevening.org/vietnam>

<https://www.facebook.com/officialchevening>

BIÊN TẬP:

TÔN NỮ TƯỜNG VY
HOÀNG ĐỨC LONG
TRƯƠNG MỸ LINH

THIẾT KẾ:

NGUYỄN XUÂN MÃN
NGUYỄN VĂN BIÊN
TRƯƠNG MỸ LINH